

ȘCOLA ȘI FAMILIA

FĂCUTĂ PENTRU PARINȚI ȘI ÎNVĂȚĂTORI.

ESE DE DOUĂ ORI PE LUNA.

Redactori: *Ioan Popca și Andreia Bârseanu.*

Abonamentul: Pentru Anstru-
Ungaria pe an 3 fl.; pe $\frac{1}{2}$ an 1 fl. 60 cr.;
pe $\frac{1}{4}$ an 1 fl. — Pentru Românii pe an
10 lei; pe $\frac{1}{2}$ an 5 lei.

Abonamentele se fac la admi-
nistratorul foit Ion Darius, în Brașov. —
Manuscrisurile se trimit unuia dintre re-
dactorii tot în Brașov.

Cuprinsul: Epistole asupra creșterii adresate dămnei S. (Urmare). — Școla și sănătatea. — Calitățile învățătorului. — Lecțiuni din învățământul religiunii în școlile primare. — Mișcarea păământului. — În anul Domnului. (povestire). — Diverse.

Epistole asupra creșterii adresate dămnei S.

Epistola IV.

Răspunsul Dămnei S.

Mănăstirea Susana, 15 August 1887.

Stimate Dămnule!

Mă simt datoră a Vă mulțumi pentru sfaturile cele bune, care mi le-ați dat în plăcutele D-Văstră epistole, în urma cărora ne-am și decis să mergem cu copiii la munte, unde avem de gând să petrecem totă vara.

Locul însă, unde ne aflăm, nu e la vărul meu, care e dns la Karlsbad, ci la mănăstirea Susana. tot în valea Te-
lăjenului.

Sunt sigură, că Vă face plăcere, decât Vă trimit o de-
scriere, cum ne petrecem.

Ajungând aci, am aflat, spre marea mea bucurie, mai multe familii din Ploesci și din alte localități, care veniseră tot pentru cură de aer.

Noi facem în toate zilele excursiuni. Este de înțeles, că la început ne venia foarte greu, nefiind deprinși a umbla mult pe jos; dar, vedând cât de frumoase locuri se află prin apropiere, ne-am inspirat astfel, că ne-am decis să nu ne cruțăm și să întreprindem și excursiuni mai mari.

Cu nespūsă bucurie Vă comunic, Stimate Domnule, că deja după câte-va zile Iancu a început să capete o față mai rumenă și o dispoziție, care nu o avea mai 'nainte: este ca schimbat.

Când am făcut prima excursiune la o livadă cu fel de fel de floricele, îl vedeai ca pe un copil mic, nu se putea sătura de a alerga după fluturi și de a se mira de frumusețea locului.

A doua excursiune a fost mai departe, la munte, unde am mers parte călări, parte pe jos. Pe Iancu l'am pus călare pe un cal blând, și stăpânul calului, un țeran, mergea alături, spre siguranță.

În apropiere se afla o stână. Ajungându-ne pe toți o femeie chinuitoare, la care noi nu eram pregătiți, ne-am decis a intra în stână să bem lapte.

În primul moment, când am vădit pe baciul cu cămașa puțin curată, cam stam la gânduri; dar știți, că femeia nu te lasă să cugeți mult. Ne-am apucat și am băut la lapte și am mâncat pentru prima oră jîntiță, de care până în momentul acela nici de nume nu i-am știut.

Să ne fi privit cine-va, cu ce poftă mâncam!

Acasă, să fi avut bucatele cele mai alese, nu le-am fi mâncat așa cu plăcere.

Când eram în stână, mi-am adus aminte de D-Voastră, când pomeniați în una din epistole, ca să mergem la verdetă și să ne ducem și ceva mâncare.

La a treia excursiune, la care ne-am dus cu carul cu boi, ne-am pregătit și noi cum se cade. Experiența de mai 'nainte ne făcuse cu minte. Totă ziua am fost în liber. Am făcut un foc mare. Eu nu puteam să'm dau cont, ce simț mă cuprinsese, când vedeam pe toți copiii, cum alergau, să aducă lemne pentru a face foc. Așa o bucurie nu au avut ei în viață. Dară, ce e mai mult, nici chiar eu nu m'am simțit nici odată așa bine ca acum.

Tot mai mult mă conving, cât de valoroasă a fost epi-

stola D-Voastră, în care îmi serieați, că lui Iancu numai o viață de tot schimbată i-ar ajuta.

Ved, că ați avut totă dreptatea, când mi-ați arătat, cât de mult am greșit eu, crescându'l ca pe o figură de zahar. Dară ved, că are să'i ajute mult cura acésta de aer de munte, care am să o urmez mai mulți ani.

Astăzi am făcut o preumblare prin livada de lângă mănăstire, unde nisce ômeni strângeau fân, care răspândia un parfum fermecător.

Ne-am aședat toți împrejurul lor și ne uitam cu plăcere la ei, cum lucrau.

Inainte de a porni spre casă, am luat toți pe rând furca în mână, să vedem, cum se face fânul.

Copiilor le făcea o bucurie nespasă, jucându-se și adunând și ei fân.

Mâne avem în proiect o excursiune până la mănăstirea Cheia, care este în depărtare de o oră de cea de maici, la care ședem noi, unde sîntem foarte bine menajați.

Mergem și la biserică, unde doné călugărițe tinere cântă foarte frumos.

Ne-am făcut o programă foarte variată, cum să ne petrecem totă vara.

Facem în toate zilele băi reci în Teléjen. După baie ne primblăm un cés, doué, prin pădure séu prin livadă. Apoi venim acasă și luăm dejunul, care este foarte simplu: lapte și oué, și une-ori, la câte o sêrbătore, pesce prospêt din Teléjen.

Déunăzi am fost mai multe familii cu baeții la rîu, unde nisce țerani secaseră apa și prindeau pesci.

Să fi vedut pe Iancu, cum se afla și el în trébă. După multă trudă, isbuti să prindă și el un pesce. Nici când a căpêtat darurile de anul noŭ, nu s'a bucurat mai tare.

După amédi ne ducem éráși în pădure. Aici ne aședăm în o poeniță la umbra unui copaciŭ și admirăm natura cu podóbele ei. Un parfum de pădure ne desfátéază simțirile.

Băieții alérgă în drépta și în stânga: Unii culeg fragi, de care aici sê găseșc și în August; alții stréng alune; alții vin cu flori în pălărie.

Đina întrégă sântem tot sub cerul liber, și eú nu las nefolosit nici un mijloc de a face pe lancul meú mai sánětos și mai vesel.

Dela primirea epistolei D-Tale lancu n'a mai cetit și n'a mai seris nimic. A lăpédat îndatá flanela, și acuma nu mai asudá.

În fie-ce diminéță sê spalá pe cap și pe pept cu apa rece. Apoi iese pe afará în curtea mánăstirei, unde'l așteptá prietenii sêi, cu care sê jócá tot felul de jocuri: d'a mingea, d'a prinșe, în arșice, și alte jocuri d'ale copiilor.

Pe pașiștea de lângá mánăstire am improvisat un fel de gimnasticá, la care băieții fac pe rěnd exerciții. Îmi pare bine, cá între ei e unul mai măricel, mai bine deprins și mai cu putere, care'l ajutá lui lancu la exercițiile de gimnasticá.

Cum vedeți, avem o viéța destul de variatá. Și ce'mi place mai mult, e, cá sântem favorisați și de timp. De când sântem aici, numai odatá am avut plóie, și și aceea callá. Astfel de diminéță până sêra sântem tot pe afará. Sêra cádem de osteniți. Ne culcám de timpuriú. Adormim îndatá, și ne sculám de odatá cu răsăritul sórelui.

N'am deci cuvinte, ca să Vê pot mulțumi după merit pentru fericita ideie, d'a mé face să viu aici pentru a doběndi adevěrate bucurii și petreceri, care nu le puteam avé la oraș.

Cu mult mai mare însá ar fi bucuria și mulțumirea mea, decá v'ați puté înlesni să veniți și D-Vóstrá cu Dómna și cu copiii, ca să ne petrecem împreună.

A D-Vóstrá cu stimă

Aglac S.

Școala și sănătatea.

(După Dr. M. Gauster.)

I.

Considerațiuni generale.

Medicul Virchow, care s'a interesat foarte mult de hygiena școlară și și-a câștigat pe terenul acesta mari merite, a ținut despre școlă într'o adunare publică următoarele: „Școala periclitază în multe privințe sănătatea copiilor noștri; dezvoltarea unilaterală a spiritului și mai cu seamă numai a părții formale a lui vatemă mult dezvoltarea corporală și sănătatea tinereții școlare, și astfel petrecerea îndelungată a copiilor noștri în școlă între împrejurările de față este neadmisibilă”.

Școala, care revarsă asupra tinereții binefacerile științei, — așa ar trebui cel puțin să fie —, ale unei educațiuni solide și ale formării caracterului cu ajutorul casei părintești, — s'eu, din nenorocire, foarte adese-ori în luptă cu acesta — a uitat din nenorocire în zelul său de înaintare continuă, că organismul omenesc numai într'o dezvoltare armonică a puterilor lui poate ajunge la o capacitate perfectă; că *un spirit sănătos are lipsă de un trup sănătos*.

Ea a greșit însă contra sănătății nu numai prin o încordare prea mare și unilaterală, ci a greșit din nenorocire în cele mai multe cazuri și prin aceea, că n'a precumpenit și n'a observat nici cele mai simple stări și condițiuni, care sînt de lipsă pentru susținerea sănătății. Școala n'a periclitat numai sănătatea școlarilor, ci și a învățătorilor; pe acesta din urmă până acum s'a pus cu totul prea puțin pond, s'eu și decă s'a pus, s'a pus numai în părți singuratică, și cu toate acestea și învățătorii au dreptul să pretindă dela întocmirile și legile statului, ca să fie scutiți în chie-marea lor anevoioasă cel puțin contra pericolelor, ce amenință sănătatea lor, și care s'ar pute delătura. Aerul cel stricat din salele de învățământ, lumina cea rea, temperatura nepotrivită ș. a. m. amenință deopotrivă sănătatea școlarilor, cât și a învățătorilor, și aceștia din urmă foarte adese-ori nu sînt în stare a se apăra pe sine contra influințelor rele și stricăcioase.

Știința prin silințele unor medici și unor învățători ageri a arătat și dovedit în cele din urmă decenii ale vî-

cului acestuia un șir întreg de influințe stricăcioșe, și urmările rele și sigure asupra școlarilor, ce rezultă din ele. Tot astfel a arătat și dovedit și statistica, că mortalitatea între învățători este mare, și că viața lor în comparare cu a celorlalți membri ai clasei inteligente în genere este scurtă.

Dacă privim chiar și numai fugitiv asupra relelor, prin care poate periclita școla sănătatea elevilor și personalului didactic, vedem, că aerul, care trebuie inspirat, lumina, temperatura, întocmirile de ședere și de lucru, încordarea spirituală nepotrivită și prea mare, schimbarea necorespunzătoare între odihnă și lucru, între exercițiile spirituale și corporale, mijlocele de învățământ nepotrivite etc., sunt cele mai de capetenia și mai mari rele, care atacă și amenință sănătatea celor din școla. Afară de aceea și bôlele lipicioșe se pot lăți prin mijlocirea școlei.

Să vede așa-dară îndată, că relele provin de o parte dela localitățile, în care trebuie să se țină școla, ér' de alta parte dela întocmirile lor: ele provin așa-dară dela edificiul școlei, dela mijlocele de învățământ, ce se aplică, și dela modul de executare al învățământului și al disciplinei.

Studiindu-se împrejurările școlare și influința lor, s'a constatat un șir întreg de bôle, care își au isvorul mai cu sêmă în școla. Dar cu toate acestea să nu credem, că numai școla singură este isvorul rëului, ci în cele mai multe casuri pricina bôlelor este însași casa parintescă, familia. Și cu toate acestea școla poate delătura în mare parte nu numai influințele rele și stricăcioșe, ce provin nemijlocit dela ea, ci prin influința sa spirituală ea poate micșora și relele, ce și au originea în familiă. Să nu credă cine-va, că influința învățătorului și a școlei nu s'ar estinde și afară de școla. Dară este bine cunoscută opozițiunea pe față și ascunsă, mijlocită și nemijlocită, ce se face în multe casuri învățătorului și învățătorilor lui din partea părinților și a substituților lor. Să nu uităm însa, că în cele mai multe casuri cauza opozițiunii nu este rëutatea, ci *nesciința* și *indolența*. În casurile acestea învățătorul va trebui să și dea totă silința, ca să lumineze pe părinți și să le arête calea cea adevărată.

Problema cea mai frumôsă a școlei este, ca să lumineze și să cultive tinerimea în toate direcțiunile. În privința culturii spirituale școla a apucat pe calea cea adevărată și

este în clar cu problema sa. De ar fi tot astfel și în privința fizică!

În ceea-ce privește sănătatea, școlă poate influința într'un mod binefăcător nu numai asupra tinerimei încredințate conducerii sale, ci ea poate influința prin tinerime și asupra celor adulți: prin această școlă lucră nu numai pentru viitor, ci și pentru prezente.

Să privim acum boalele, care își au isvorul mai cu seamă în școlă și în învățatură.

1. *Strămbarea și rîc spinării* Columna vertebrală la băeți se abate adese-ori dela direcțiunea sa normală prin ședere nepotrivită și îndelungată, sau prin ședere nepotrivită repetită adese-ori, și se strămbă într'o parte, mai cu seamă în dreapta (scoliosă). Prin această columnă își pierde echilibrul, și ea să și'l restabilească, trebuie să se strămbe la alt loc în partea contrară.

Fahrer, care a cercetat mulți copii în privința acésta, arată, că la 90 procente de astfel de casuri bóla și-a luat începutul în școlă.

Guillaume, renumitul medic elvețian, care și-a câștigat mari merite pentru igiena școlară, a aflat, că 30 procente din casurile acestea au fost cauzate prin școlă.

Orthopeđi experți și culti afirmă, că bóla, despre care e vorba, își ia începutul mai cu seamă între anii 7—14. Dacă considerăm, că din 742 casuri de acestea la 619 columna vertebrală a fost strămbată în dreapta, după puțină meditațiune vom pute afirma cu totă pozitivitatea, că copiii și-au câștigat bóla acésta în școlă. Copiii au adevărat obiceiul de a ține la scris, la desen și la lucrul de mână umărul drept mai sus; învățătorul trece acésta cu vederea din neștiință, din neatențiune, sau în unele casuri poate că chiar el singur pretinde o astfel de ținută a trupului. Prin această mușchii se obicesc astfel, și bóla este gata. Ea mai poate proveni însă și din o conturbare a organelor de nutriere.

Causa principală pentru o ținută nepotrivită a corpului este întocmirea cea rea a băncilor (pult prea înalt ș. a.) *Prince* afirmă pe baza constatărilor făcute de dînsul, că preste tot prin ședere prea îndelungată și liniștită mușchii se obicesc, și provocă astfel o ținută greșită și nepotrivită a corpului, ceea ce se poate observa adese-ori la copiii de școlă.

Abaterile acestea ale columnei vertebrale însă, nu

provocă numai o diformare a corpului, ci s'a constatat, că la copiii, cari pătimesc de această bôlă, respirațiunea este cu $\frac{1}{3}$ — $\frac{1}{2}$ mai mică decât la copiii cu columna normală. Prin această se împuținează cantitatea oxigenului de inspirat și a aerului amestecat cu acid carbonic, ce trebuie respirat, și urmarea este, că se conturbă nutrirea corpului. Afară de această, prin strēmătorarea coșului peptului organele din el, precum plumânile și inima, au să sufere foarte mult.

2. *Miopia*. Causele, din care provine această bôlă, sînt: lumina prea puțină, literele mici, băncile nepotrivite, și împrejurarea, că băeții sînt siliți a ține obiectele, ce le privesc, prea aproape de ochi.

Dr. Cohn, un bărbat cu multe merite, a aflat, că între 10,060 de școlari cercetați de dēnsul 17.1 procente n'au vedere normală. În școlele populare pătimiau de miopia (scurtîme de vedere) 5 procente, în gimnasiu 31 procente; în clasele superioare procentele erau tot mai mari. Miopia se numește starea aceea a organului vederei, în urma căreia trebuie să ținem obiectele mai aproape de ochi decât 25 cm.

Miopia se nasce cu încetul, adese-ori după repetite congestiuni la ochi, când adecă ochii se umplu tare cu sânge. Congestiunile acestea se produc mai cu sēma prin o încordare prea mare a ochilor la lumină nepotrivită sēu la lumină prea intensivă.

3. *Congestiuni la cap*. La punctul acesta luăm în considerare mai cu sēma congestiunile la creeri.

Congestiunile acestea se produc de o parte prin încordare spirituală prea mare, ér' de altă parte prin ședere îndelungată, prin o ținută defectuoasă a corpului, etc.: pe cale mecanică prin împedecarea întōrcerii sângelui la inimă.

Congestiunile se manifestēză prin înroșirea feței, prin ferbințelă la cap, prin durere de cap și prin curgerea sângelui din nas. *Guillaume* află la copiii cercetați de dēnsul 40%, cari suferiau de durere de cap, și anume mai multe fetițe decât băeți. *Becker* află, că între 3500 de școlari suferiau de durere de cap 27.3 procente. Cel dintăiu află la 21 procente din copiii cercetați de el curgerea de sânge din nas, și anume mai des la băeți decât la băete.

Să nu uităm, că aerul încărcat cu acid carbonic și cu oxid de carbune, ce străbate prin pāreții cuptorului sēu pe

ușa lui, produce durere de cap, care este un semn, că sângele s'a înveninat prin gasurile amintite.

Căldura prea mare în odaiă încă produce congestiuni la cap, și astfel și la creeri.

4. *Lipsa de sânge.* Starea acésta se manifestéază prin paliditatea feței, prin obosélă, prin durere de cap după o încordare ceva mai mare, prin bâtaia de inimă după o mișcare a corpului ceva mai violentă, prin apatia și nervositate. Isvorul ei în genere nu este numai școla. Nutrirea necorrespundétore, aerul stricat din locuințe, mișcare prea puțină și încordare spirituală preste măsură sunt isvórele, din care provine acésta stare. Nu se póte însă nega, că școla încă contribue fórté ușor și în mod esențial la producerea acestei bóle, mai cu sémă la copiii, cari au aplicare spre ea, și anume prin petrecere îndelungată și liniștită într'o localitate închisă, prin ocupațiune spirituală, cel puțin pentru copilul respectiv prea mare și îndelungată, care ocupațiune consumă din sânge tot atât de mult, ca și o lucrare corporală. Décă învățatorul precaut nu'și modéreză în astfel de casuri pretensiunile sale și nu le reduce la măsură potrivită, se nasce starea acésta, care póte produce bóle încă și mai grele, precum d. e. tuberculosă.

5. *Bóle de pánțece.* De acestea se țin conturbările de mistuire în urma șederii și unei încordări spirituale îndelungate, în urma influinței aerului stricat și ferbinte, etc. Aceste neajunsuri produc adese-ori dureri mari, conturbări grele de mistuire, seú sunt numai presemnele acestora. —

Acestea sunt bólele mai principale, care își au isvorul în școlă. Dar și casa părintéscă, familia, póte purta o mare parte din vină la nascerea lor, mai cu sémă decă și familia se află, ca și școla, în împrejurări nefavorabile pentru lucru și învățatură, și astfel în loc de a stérpi relele, le mai măresce. Să cugetăm numai, că între împrejurările, în care se află școlele nóstre, copiii sunt espúși în viața lor influințelor stricăcióse ale școlei, unde acésta nu este întocmítă pe baza recerínțelor igienice, în decurs de 6—7 mi de óre, și că aceste influințe duréză mai multe óre după olaltă în două treimi ale fieșce-cáru an.

Școla mai contribue și la lățirea bólelor importate în diferite moduri. Cíne a avut ocasiune să facă observațiun mai estinse, scie, că pojarul, vársatul, scarlatina etc. se lă-

tesc de cele mai multe ori și mai tare prin școlă. Tot astfel poate dobândi dela alți învățătorul și școlarii niște mâncăruri de pește puțin plăcute. De aceea și în privința acesta trebuiesc luate în considerare unele dispozițiuni, care micșorează posibilitatea importării și lățirii bălelor amintite.

II.

Grija învățătorului de sănătatea școlarilor.

Învățătorul se poate îngriji în multe privințe de sănătatea școlarilor încredințați conducerii sale, și să nu credă, că, decât edificiul școlar și întocmirile interne ale acestuia corespond cerințelor igienice, prin acesta s'a făcut destul. El poate influența în mod binefăcător prin disciplină și manuirea instrucțiunii nu numai asupra spiritului, ci și asupra corpului elevilor, s'eu împotriva le poate cauza o daună, ce nu se mai poate repara nici-odată.

La împărțirea orelor învățătorul să fie totdeauna cu considerare la aceea, ca studiile mai grele să se pună în orele cele dintâi de dinainte de prânz, și ca școlarii să nu fie ocupați mai multe ore una după alta cu lucrări spirituale, ce îi țin în încordare continuă, ci să se facă ore-care variațiune. Tot asemenea are învățătorul a se îngriji, ca să nu se țină școlă îndată după mâncare. În orele prime de după prânz să țină seama de gradul, în care a putut progresa digestiunea.

La lumină artificială, s'eu, când lumina zilei începe a scăde, să încunjure lucrurile, care țin ochii elevilor în încordare, d. e. desennul, socotela și lucrările pe tablă: ăr decât lumina zilei scade încă și mai tare, să îngrijescă de lumină artificială.

Învățătorul trebuie să se îngrijescă, ca în școlă să fie totdeauna aer bun și curat, precum și căldura corespondătoare: decât nu este introdusă în școlă ventilațiune regulată, să îngrijescă, ca după fiecare-care oră de instrucțiune, când și așa trebuie să se facă o mică pauză de 5—10 minute pentru recrearea elevilor, să se deschidă ferestrele: în cazul acesta însă, învățătorul să ia seama, ca școlarii să nu fie espusi curențului rece. După două ore de instrucțiune în tot cazul să se deschidă ușile și ferestrele vre-o 10—15 minute, și școlarii în timpul acesta au să părăsescă sala de învăța-

mânt. Prin acesta învățătorul nu se îngrijește numai de sănătatea școlărilor, ci și de sănătatea sa proprie.

Cu privire la căldură să nu ia de cinosură simțul său propriu, ci să privească adese-ori la termometru, și decât temperatura din școală scade sub 14° R., să încălzească din noiu, ăr decât temperatura trece peste 15° R., să nu mai lase a se încălzi și să deschidă ușița dela ferestă, care mai bine ar fi să stea totdeauna deschisă. In cas de lipsă se pôte ajuta și prin aceea, că învățătorul deschide puțin o aripă a ferestrei, dar în casul acesta să fie cu mare precauțiune.

Greșeli mari se comit contra hygienei prin pedepsele și prin lucrările de acasă.

Nu numai în școlele medi, ci și în școlele populare se lătesce din ce în ce mai tare obiceiul de a împovăra pe școlari cu teme și cu scrisul a casă. Rêul acesta domnesce mai cu sêmă acolo, unde sânt aplicați învățatori specialiști, și între aceștia nu se face mai înainte învoială — după cum este prescriș d. e. în Austria, — cum sânt de a se distribui temele și ocupațiunile de acasă în mod mai potrivit și corêspundêtor pe fiesee-care di din fiesee-care studiū. Din nenorocire nu arare-ori se întêmplă, că școlarii sânt ocupați acasă cu teme și cu alte lucrări scripturistice în tôte ôrele libere din di, până sêra târziu, și în tôte zilele libere, și astfel nu au de loc timp liber pentru recreațiune corporală și spirituală. Acest rêu provine mai cu sêmă din ni-zuința, de altfel laudabilă, a învățătorilor, de a face pe școlari, să se ocupe mai mult și să pêtrundă mai bine studiul lor.

Din nenorocire se pune prea puțin pond pe partea sanitară. Inainte de tôte se tracteză despre aceea, ca sciința, ce o primesce copilul, să fie în privința cualitativă o sciința solidă; cercul cunoscînțelor se pôte mai târziu ușor lărgi, decât basa a fost solidă. Se trece cu vederea, că în școla poporală în tôte formele ei, și în mare parte și în școlele medi, educațiunea este o problemă tot așa de însemnată și valorôsă ca și cultura, și că educațiunea nu pôte și nu trebuie să aibă în vedere singur numai perfecțiunea spiritului, ci și întărirea corpului, pentru-că numai astfel putem forma caractere tari și solide pentru viață, putem înzestra pe școlari cu cunoscînțe într'adevêr prefăcute în carne și sânge; numai astfel putem forma o voință deprinsă a lucra con-

form rațiunei și a să stăpâni. Astfel de oameni trebuiesc pentru viața, societate, biserică și stat. Știința superficială nu poate produce o voință tare, ci numai încăpăținare, și la un șir întreg de oameni rezultă din o prea mare dezvoltare spirituală, din lipsa de odihnă, din o prea puțină considerare a relațiilor fiziologice, care condiționează sănătatea și capacitatea corpului, o slăbiciune în formă de apatie sau o iritațiune cu impulsuri momentane și violente ale voinței, dar nu o voință firmă și durabilă.

Pretensiunile noastre să nu le acomodăm nici-odată după prestațiunile școlărilor celor mai capabili. Școala are de a face mai mult cu oameni de mijloc, ba adese-ori cu oameni și mai puțin capabili, decât cei mediocri.

Tote pretensiunile noastre să ni-le acomodăm după aceștia din urmă, și să luăm în considerare și individualitățile simțitoare și mai puțin capabile, ca nu cum-va prin pretensiunile noastre să se micșoreze capacitatea singuraticilor elevi, sau să le vătămăm sănătatea pentru totdeauna. Copiii trebuie să aibă timp liber, ca să sară, să se misce și să se jöce în aer liber. Numai astfel își pot câștiga ei un organism puternic.

Și acesta cu atât mai vartos să n'o trecem cu vederea astăzi, când ne aflăm într'un stadiu de trecere dela învățământul școlar defectuos al timpului trecut la un învățământ omnilateral și cuprindător, care pretinde o cugetare de sine stătătoare și mai profundă dela fiesce-care, chiar și dela clasele, a căror cheimare nu este știința ca atare. Să nu uităm, că numai într'o generațiune nu putem provoca dintr'odată o revoluțiune spirituală în modul de cugetare și de lucrare al omenimei.

Cu totul alte pretensiuni poate face școala acolo, unde copiii cresc sub influința unei culturi casnice omnilaterale și sub influința unui cerc mai larg de vederi morale și de cunoștințe. Copiii generațiunei, ce se află astăzi în dezvoltare, vor pute învăța mai mult decât ai generațiunei de acum, fără ca spiritul și corpul lor să fie prea împovărat. Ei vor aduce cu sine în școală o mulțime de cunoștințe împrăștiate, un cerc de vederi mai larg. Astăzi nu putem merge prea departe cu pretensiunile noastre, și nici de cum și nici odată să nu pretindem o încorlare prea mare a organismului tinerimei pe contul sănătății. *Numai într'un corp sănătos se află minte sănătoasă.*

Să nu uităm, că învățătura și esercițiile de cugetare, ca o gimnastică a spiritului, sînt un rezultat al funcțiunei creerilor, și precum o încordare prea mare ne ostenește mușchii, și continuându-se, în slăbește, tot astfel se întempla și cu creerii prin o încordare prea mare.

Asemnarea de mai sus nu este numai o imaginațiune; ea represintă o analogia completă.

Cumpătarea și măsura potrivită în darea temelor nu priesce numai sănătăii școlarilor, contribuie nu numai la întărirea lor, ci este de folos chiar și pentru învățator.

Dacă învățatorul voiesce să și împlinescă cu consciință datorința la censurarea temelor, trebuie să întrebuinteze partea cea mai mare a timpului său liber cu acastă censure; un timp, care foarte arare-ori se ia în considerare la distribuirea orelor, care și așa sînt pentru învățator în număr prea împovărător. Timpul, ce îl întrebuinteaza învățatorul cu censurarea temelor, este pentru el nu numai perdat, ci contribuie chiar la ruina sănătăii lui.

Afară de acesta să nu pierdem din vedere, că învățatorul consciu de chiemarea sa trebuie să întrebuinteze o parte din timpul liber cu preparațiunea propriei, cu perfecționarea sa pe terenul pedagogic și scientific, și cu alte lucrări, ce taiă în sfera sa. —

La aplicarea pedepselor învățatorul trebuie să precumpenască bine, ce face, nu numai ca pedagog, din punct de vedere psihologic, ci și ca higienist precaut, din punct de vedere sanitar.

Bătaia și pedepsele corporale în genere astăzi sînt interdise, deși se mai află ici-colea câte un pedagog entusiasmă pentru aplicarea lor, și cu toate că ele sînt oprite, totuși se mai aplică în unele școli.

La punctul acesta trebuie să atragem atențiunea cetitorilor noștri la împrejurarea, că în urma unei lovituri asupra capului, asupra grumașilor, etc. se pôte produce la persoane tinere, și încă nu așa de arare-ori, precum s'ar crede, o sguduire a creerilor său a mēduvei spinării, care sguduire durează în cele mai multe cazuri timp mai scurt, și adese-ori nici nu se pôte observa, dar care se caracterisează prin dese și repetite dureri de cap, prin grēta după o mișcare mai mare său încordare spirituală, prin obosire repede, ș. a.

Nu este poveste, ci faptă constatată din nenorocire de

mai de multe ori, că prin maltratare repetită, prin lovituri asupra capului, copiii s'au tâmpit încetul cu încetul, până când au devenit chiar idioti.

Civilizațiunea de astăzi se caracterisează prin întonarea umanității din toate punctele de vedere și în toate împrejurările vieții. Școala și educațiunea tinerimei încă a rupt-o cu sistemul cel vechiu de pedepse și de nuele, și și-a pus ca devisa o tractare dăună de omenime. Acesta să n'o uite nici un învățător și nici un părinte!

A lăsa pe copii să stea timp îndelungat în picioare, să a-î înucă la amiazi într'un loc espus curentului său într'un loc cu aer stricat, fără a li să da nimic de mâncare, este de obicei păgubitor pentru sănătatea lor.

Fără de nici un sens sunt pedepsele cu lucrări în scris, decât copiii sunt împovărați preste măsura cu ele, și astfel nu li să lasă timp pentru recreație. Școlarii mai au și alte lucrări de făcut, și decât pedepsele sunt prea mari, ei sunt siliți a-și încorda ochii până noaptea târziu, și totodată foarte ușor pot căpeta aversiune față de învățatură. Pedepsa de a face pe școlar să decopieze un lucru de 30—40 de ori încă influințează în mod stricacios asupra spiritului elevului.

Fantasia omului este mai inventivă în aflarea mijloacelor de a tortura, decât a mijloacelor de a înveseli pe deprăpele său. Adevărul acestei diceri din nenorocire se poate observa ici-colea și în școlă.

Unii cred, că înspăimântarea și rușinarea, decât nu sunt prea grosolane, sunt mijloce potrivite pentru a pedepsi și îndruma pe copii la ordine. Dar și aici să cugetăm, pe cine avem înaintea noastră!

„In institutul alienaților din Viena”, dice D-rul Gauster, „am avut în tractare doi indiviți, la cari cele dintâi urme ale conturbării minții lor, la unul melancholiă, *er' la celălalt tâmpire, se pot reduce cu totă siguranța la pedepse aplicate în școlă.* Unul a trebuit să stea cât-va timp cu un măr în gură dinaintea clasei întregi, er' celălalt a fost ocărit în continuu și amenințat cu pedepse aspre”.

Învățătorul, a cărui chemare este una dintre cele mai grele și împreunată cu multe jertfe, are, după cum este bine cunoscut, în privința acesta o poziție foarte anevoioasă, fiind-că de foarte puține ori este ajutat din partea părinților elevilor în îndeplinirea siliunțelor sale, ba din contră de multe

ori este împedecat. El este, ca și medicul, un preot al umanității, și trebuie să satisfacă clienții săi cu cea mai mare răbdare și în deplină obiectivitate. El nu poate abdica de tot de pedepse, ba din contră la unii copii trebuie să aplice pedepse aspre, și în privința acestora nu putem admite nici de cum principiile unei filantropii false, care voiesce să despoeze pe învățător de ori-ce inițiativă proprie, și nu-i concede decât cel mult o admonițiune.

Învățătorul trebuie însă să precumpenească cu sânge rece, liniștit și fără de pasiune în fiesce-care cas singuratic necesitatea și felul pedepsii, și să aibă în vedere toate însușirile spirituale și fizice ale elevului, care este a se pedepsi. Atunci va afla totdeauna calea cea adevărată, și nici odată nu va strica prin pedepsa sa. —

S'ar face mare nedreptate copiilor, dacă nu li s'ar concede în pauzele dintre ore să îraibuce câte ceva, mai cu seamă decât instrucțiunea ține înaintea de amenda întrégă.

După fiesce-care oră de instrucțiune este o mică pauză, și după două ore o pauză de cel puțin 15 minute, când copiii se pot mișca liber, pot sări puțin și pot mânca. —

Învățătorul să-și îndrepte atențiunea sa și asupra *aparitiunilor corporale*, ce se ivesc câte odată la elevi singuratici, s'eu la un număr mai mare de elevi.

Dacă observă la clasa întrégă un fel de oboselă, dacă află, că cei mai mulți școlari sunt încălziți, roși la față și cu capul înfărbentat, să întrerupă obiectul prea încordător, despre care propune, și mai bine să începă alt-ceva, o materie mai ușoră și mai atrăgătoare.

Putem dice cu siguranță, că copiii mai debili, ocupându-se cu un obiect mai greu, și mai cu seamă cu un obiect, cătră care nu prea au interes s'eu aplicare, după o jumătate de oră sunt deja obosiți. Ei devin palidși la față, ochii li se turbură, s'eu li se suie sângele la cap, și dacă învățătorul continuă cu instrucțiunea, urmază de regulă migrenă (durere de cap), și materialul învățat cu atâta necaz se uită foarte ușor.

Învățătorul să aibă totdeauna în vedere la pretensiunile sale față de singuraticii elevi individualitatea lor, după cum s'a dis și mai sus. Și aicea s'unt unele simptome, care îl pot face atent pe învățător, ca pe de o parte să tracteze pe unii copii ceva mai cu indulgență, ér' pe de altă parte, să atragă atențiunea părinților asupra simptomelor în

ceștiune. Mâni reci și cap ferbinte, fiori la o caldură esteriōră potrivită, schimbarea feței, ochi prea roșii, privire lăngedă, sînt fenomene, care ne arată adese-ori o prea mare încordare, o oboselă a copiilor, dar și mai adese-ori nisece stări de iritațiune, care pot fi condiționate de diferite cauze. Dacă fenomenele acestea se arată mai adese-ori și timp mai îndelungat, trebuie să fim cu deosebită atențiune și serioșitate.

Mulți copii cad adecă prin seducere și nepricepere jertfă unui viciu, care îi face să devină mai iritabili, să și pērdă stăruința la lucru și să se ostenească ușor. La astfel de copii nenorociți se ivesc semne ca cele amintite mai sus, cercuri vinete în jurul ochilor ș. a.

Indată-ce se ivesc astfel de semne, copiii trebuiesc supraveghiați de aprōpe. Învēțătorul să se pună în înțelegere cu părinții. Nutremēt întăritor, mișcare multă în aer liber sub controla recerută, în timpul liber ocupațiunii atrăgētore, sînt fōrte necesare pentru astfel de copii; de asemenea este de lipsă o supraveghere rigurōsă și o deosebită atențiune la alegerea societății, în care aū a petrece copiii.

Fată de copiii săraci de sînge și palidși invēțătorul să și micșoreze pretensiunile sale, și fiind-că ei sînt nerăbdători, iritabili, une-ori nepăsători, se recere, ca invēțătorul să fie fată de ei cu mai mare răbdare decăt fată de ceilalți copii. Tocmai acești sērmani copii sînt mai puțin capabili de lucru, ba ei lucră chiar pe contul organismului lor. Invēțătorul să facă pe părinți atenți, ca să pōtă lua din vreme mēsurile trebuincioșe pentru delăturarea stării lor anormale. Afară de acēsta invēțătorul să le ierte o parte din lucrări, mai cu sēmă cele mai încordătore. El pōte fi încredințat, că reînsănētoșati, copiii vor întregi cele neglese.

Neobservând invēțătorul acestea, îi espune pe copii la pericolul de a li-sē vātēma în mod simțitor, prin încordare prea mare, atāt spiritul, cāt și corpul.

Astor-fel de copii să li se dea mai puțin lucrări acasă, și ei să nu se țină trei sēu patru ore după olaltă în școlă. Copiii aceștia aū lipsă de aer curat și de mișcare potrivită; și fiind-că organele lor se nutresc prea puțin prin sîngele cel sărac, ei nici nu pot lucra cāt alți copii, decăt numai decă se încordēză prea tare.

Dacă întrebuițēză la lucrările lor spirituale și corporale prea mult diu materiile, din care se compun organele

lor, compensarea este încă și mai nesuficientă, și urmările rele, obicinuite, de bună sêmă nu vor lipsi.

Indispozițiile, care se ivesc periodic sêu din când în când, învățatorul să le aprecieze asemenea după cuviință. În timpul pubertății se pôte observa la băeți, și mai cu sêmă la fetițe, o scădere în zelul de a lucra, o displăcere, indiferentism, sêu o iritabilitate, trândăvie în cugetare ș. a., care fac, ca chiar și școlărița cea mai bravă să rămână înderéptul celorlalte. La împrejurarea acesta să fie învățatorul cu multă grijă și atențiune, și să nu privescă discordarea organică de greșelă și schimbare defavorabilă a caracterului.

Purcedënd învățatorul în mod corêspundător, rêu va dispăre în curënd. esceptionând cazul, când copilul se bolnăvesce mai tare, în care cas trebuie să consultăm medicul.

Prin tractare nepotrivită, dură și strictă se pôte causa mare stricăciune fizică și morală. Se pôte produce înderénicie, împotrivire, dureri de cap, o slăbire a facultății de cugetare și în genere a vîoiciunei spirituale, etc.

Preste tot învățatorul trebuie să se orienteze după individ nu numai în direcțiune spiritală, ci și în privința corporală; amëndoué aceste părți ale omului stau în legătură strênsă una cu alta.

Învățatorul să vegheze cu mare grijă, ca să se îndeplinescă în școlă, încât numai se pôte, tôte recerintele sanitare; să îngrijescă, ca în școlă să fie tot-deuna aer curat și lumina recerută, ca copiii să'și țină corpul la scris și în genere la ședere în mod potrivit, ș. a. Dêcă localitatea de școlă este necorêspundătoare, să îngrijescă, ca relele să se micșoreze; să aerisescă cât se pôte de des; în clasele întunecose să pună pe schimbate pe copii în apropierea ferestrelor: să întrebuințeze pentru obiectele, care recer o încordare mai mare a ochilor, numai ôrele mai luminose din zi, ér' în celelalte ôre să cruce, prin o întocmire potrivită a instrucțiunei, ochii copiilor, etc.

Este un obicei vechi de a aședa copiii în bănci după diligență și purtare, și a-i stramuta mai în fiesce-care lună. Acesta din punct de vedere igienic nici de cum nu se pôte admite. Copiii trebuiesc aședați în bănci după mărime, ér' nu după diligență. De aceea este neîncunjurat de lipsă, ca în fiesce-care clasă să fie bănci de cel puțin 3 categorii, după mărime. Este bine, ca fiesce-care clasă să fie provê-

duță cu câte-va bănci și numai pentru câte un școlar, nisce bănci, care se pot ușor strămuta și acomoda mărimii elevilor, pentru-ca copiii miopi (scurți de vedere) și cari aud cam greu, să se pōtă eventual aședa mai aprōpe de învățator.

În privința timpului de școlă, după cum s'a amintit mai sus, trebuie să pōrte învățatorul de grija, ca copiii mici să nu aibă școlă prea multe ore una după alta. La toți să li se acōrde la amēdi timp suficient pentru prând, pentru-ca copiii să nu alerge repede acasă, să înghită în grabă vre-o câte-va bucături, și apoi să se întōrcă ērăși în fuga mare la școlă. Acesta ērna nu este salutar, ēr' vara în căldura cea mare este chiar stricacios. Trebuie să trecă cel puțin trei ore între instrucțiunea de dinainte de prând și între cea de după prând. Preste vară ar fi chiar potrivit, să se încheie instrucțiunea de dinainte de prând așa de timpuriu, ca copiii să pōtă merge acasă încă înainte de a da căldura cea mare dela amēdi, și la școlă să nu vină, decât numai după-ce a trecut căldura, adecă după douē ore.

A ține instrucțiune 5 ore după olaltă, după cum se întēmplă acum în școlēle medii, este cu mult prea mult chiar și pentru școlarii mai tari, și acesta să nu se concēdă din partea autorităților școlare.

Dēcă voim să isprăvim în tot cazul înainte de prând cu instrucțiunea, să se concēdă o oră întrēgă ca paușă pentru recreația, mănecare, mișcare liberă în curtea și grădina școlēi, și pentru joc. Instrucția ar putē ține în cazul acesta d. e. dela 8—10¹/₂ și dela 11¹/₂ până la 1 oră. Chiar și numai 4 ore după olaltă sūnt prea multe.

Ōra de paușă să nu se întrebuinteze nici de cum ca oră de gimnastică. Gimnastica recere nu numai lucrare corporală, ci și o anumită atențiune și o încordare ore-care spirituală; ea este un mijloc excelent pentru esercițiul corporal, dar nu se pōte privi ca recreațiune după un studiu mai îndelungat.

Sē face mare nedreptate, că nu se dă atențiunea cuvenită sănētații copiilor mai mici și mai debili cu privire la aerul de diminetă și de sēră. În multe școlē se încep prelegerile chiar și în clasele cele dintăiū deja la 8 ore, așa că copiii sūnt siliți a eși din casă în lunile de ērnă cele aspre la 7¹/₂ ore; ba unde este obiceiul a merge înainte de școlă încă și la biserică, începutul este deja la 7 ore.

Copiii dorm bucuros ceva mai mult, și ei și au lipsă de somn mai îndelungat, dar sînt siliți a părăsi patul cel cald și a eși afară în aerul cel rece și aspru al dimineții, pe cînd încă abia se vede pe strade, și adese-orî pe gerul cel mare trebuie să mîergă la biserică.

În astfel de împrejurări să nu ne prindă mirarea, decă copiii capătă catarh de grumași, aprinderi de plumăni, dureri de piept. ș. a.: cu un cuvînt. multe bôle, și că mulți dintre ei se prăpădesc în cei dintâii ani de școlă.

La țera, unde copiii au să facă adese-orî o cale lungă și grea pînă la școlă, și unde se câștigă puțintică carte cu multe sudori, cu ger și cu lupte grele contra neajunsurilor căii și timpului, învățatorul să fie cu deosebită considerare la satorirea ôrelor de instrucția. În locuri de acestea ar fi mai bine, ca êrna să se începă prelegerile la 9^{1/2}, și la amêdi să se facă o paușă de o ôră și jumătate pentru recreația și pentru-ca copiii să pôtă consuma merindea, ce au luat-o cu ei. Firesce, că copiii, cari au venit din depărtare, sêu chiar din alte comune, să petrecă timpul acesta într'un local încaldit și acrisit, ca într'aceea clasa să se pôtă aerisi.

Am voi să atragem atențiunea învățătorilor încă asupra unui punct.

Copiii trebuie să ducă adese-orî cu sine la școlă multe cărți și caiete, și ei o fac acêsta într'un mod de tot nepotrivit. În sêrman copilas duce une-orî sub-suôră sêu în mână un pachet mai mare decăt el, tabla de desemn, linealul ș. a., cu umêrul ridicat în sus, cu capul strêmbat într'o parte, și gâfaie sub povara cea mare, ce o duce.

Învățătorul să pôrte de grijă, ca copilul să nu fie prea împovărat, mergênd cătără școlă și casă, și să-i spună, cum să-și ducă povara mai potrivit, Povara să fie tot-deuna corespondêtoare etății copilului.

Mai potrivită este o tașcă (gêntă) aședată în spate și legată de douê curele preste umeri, și nici de cum preste piept. Tașca apasă de o potrivă pe umeri, este sprijinită în mai multe puncte, și nu împedecă lărgirea coșului pieptului. Sînt unii copii, cari își uită d. e. împărțirea ôrelor, și iaș cu sine mai multe cărți, decăt le trebuie. — Acêsta să nu o sufere învățătorul nici de cum.

Învățătorul este chemat în prima liniă a asigura dimpreună cu părinții generațiunei, ce este în formare, progre-

sul cultural în diferitele straturi ale societății: totodată însă este dator a promova prin învățături și îndemnări binele fizic al elevilor săi, a le ocroti sănătatea și a le dezvolta capabilitatea. Dacă el cunoște principiile unei hygiene adevărate și raționale, poate păși nu numai contra relelor, ce provin nemijlocit din școală, ci poate da și învăța și pe școlarii prin vorbe și fapte la o îngrijire serioasă a sănătății lor. Știind, că școală și familia au să meargă mână în mână în îngrijirea și educațiunea tinerimei, învățătorul poate face atenți pe părinții și pe rudeniile copiilor la unele aparițiuni particulare în starea sanitară a acestora, îi poate îndemna să cheme într'ajutor la timp potrivit sfatul esptilor,  r' în multe cazuri poate da el singur sfaturi și învățături, care vor fi de folos nu numai școlarilor, ci și celor adulți. El să nu'și p rda curajul, v d nd, că din o mie de vorbe de ale sale numai dece au cădut pe p m nt roditor. Aceste dece vor răsară, vor aduce fructe, să vor înmulți din ce în ce mai tare, și vor contribui la *buuăstarea omenimii și la asigurarea sănătății generațiunilor viitoare.*

 nc țatorul, care are să  nt r esc  și să cultiveze spiritul poporului, cu acestu să'și p ta da s m  de sine și să'și p t  promova binele s n și al semenilor săi, este dator să l începe a cunoște și a'și păstra buuăstarea sa fizică; este dator, precum în multe alte privințe, să croiască și în punctul acesta un viitor mai bun pentru omenime.

Un amic al fbei.

Calitățile  nv țatorului.*)

Societatea omenesc  concrede învățatorului educațiunea intelectuală și morală a urmașilor ei, astfel învățatorul este al doilea părinte, părintele sufletesc al pruncilor, cari r m n sub influența lui educativă p n  la începutul etății pubere, adec  p n  când ei devin capabili a păși de sine mai departe pe calea binelui c tr  perfecțiune.

Amintir m dela început, că principiul statelor moderne, răzimat pe învățaturile subline ale creștinismului, este: a împărtăși fiesce-cărui individ o educațiune egală și a estinde influența acestei educațiuni preste massa  ntreg  a poporului. Națiunile cele avansate în cultură s'au convins, că toți indiviții, cari le constituiesc,

*) Din *Metodicu școlii populare.* *Vezi N-rul trecut: Bibliografie. Red.

aŭ dela Creatorul aceleași facultăți, aceleași destinațiune; prin urmare trebuie să li se împună tuturor aceleași datorințe și să se atribue tuturor unele și aceleași drepturi. În urma acestor convingeri, națiunile culte n'au întârziat a înregistra în legile lor o educațiune egală pentru toți indiviđii fără osebire. Pruncul țeranului și pruncul din familiă înaltă, avutul și sërmanul umblă în aceeași școlă, ei toți stau sub influența unei educațiuni egale, și numai dela talentul lor atërnă, care din ei va fi mai util pentru societatea omenescă. Școlă poporală este institutul acela, care împrumută tuturor fără osebire elementele culturii generale, ca să-și pótă implini odată fiesce-care datorințele sale față de națiune, biserică și stat. Școlă prin o educațiune generală stăruesce a răspândi lumina binefăcătoare a culturii în popor; apostolul acestei educațiuni generale este: învățătorul. „Tóte puterile“ — dice *Jean Paul* — „prin care popóarele se înalță și strălucesc, se preparéză sub mânilor învățătorului.“ Învățătorii pregătesc viitorul popórelor și istoria lor. În educațiune învățătorii ocupă rolul cel mai însemnat; decât învățătorii își implinesc chemarea lor cu în-sufletire, răbdare și conștiință, atunci putem dice, că ei sânt, cari lucréză în prima liniă la înaintarea némului lor! Ei continuă, îndrèptă și termină educațiunea începută în cercul familiar, ei pregătesc tinerimea pentru viața națională, pentru biserică și stat. Chiemarea învățătorului, fiind cu atât de sublimă și atât de gravă, nu este o chemare, ce o ar puté implini ori-cine. Învățătorul trebuie să posedă unele calități, care le recere neincunjurat ocupațiunea sa atât de sacră și legată cu răspundere atât de mare. Tóte legile școlare, tóte dispozițiunile, metódu cel mai bun și principiile cele mai raționale rămân fără efectul dorit, decât învățătorul nu nu posede astfel de calități, prin care să pótă împrumuta învățăméntului putere educativă. Cel-ee voiesce a purta pe umerii sêi o sarcină, trebuie să și-o alégă după puteri. Cel-ee primesce datorințe asupra și, este responsabil pentru ele. Decât e gravă răspunderea cui-va, atunci răspunderea unui învățător e cea mai mare și cea mai sfântă; căci el are să dee sémă despre faptele sale înaintea națiunii, înaintea societății omenesci și încă mai vèrtos înaintea lui Dumnezeu. Cariera învățătorescă e avută în greutăți, dar sëracă în rësplătire. Nenumërate sânt anevoințele, în contra cărora are să lupte învățătorul consciențios; pentru aceea cine vrea să-și alégă această carieră, trebuie mai înainte să se judece pre sine serios, și numai așa să se facă învățător, decât simțesce în suflet destulă putere morală și destulă stătorniciă d'a se lupta

cu abnegațiune în această carieră pe cât de grea, pe atât de măreță.

După-ce am spus importanța chiemării învățătoresci, aflăm de lipsă a înșira calitățile, care trebuie să le aibă un învățător bun:

a) *Învățătorul are să fie în linia primă educator bun.*

Școala trebuie să continue creșterea începută în familie: învățătorul popular nu p'oe fi dar numai un simplu instructor, ci el ca un adevărat părinte al elevilor săi, trebuie să urmeze a-î educa. Familia concredde învățătorului pe urmașii săi, și cere dela el să le lumineze nu numai mintea, ci să le nobiliteze și inima și să le îndrepte voința. Pe lângă cultivarea minții prin idei și cunoștințe utile, învățătorul trebuie să se îngrijescă în egală măsură și de creșterea fizică și morală a elevilor. Numai așa va merita învățătorul numirea de părinte sufletesc al elevilor, numai așa e școala icôna unei familii, decât învățătorul mai înainte de toate e un educator bun. Această calitate a învățătorului, de a fi *educator bun* al elevilor săi, este o calitate principală și sumară, din care cu înlesnire putem deriva celelalte calități, ce o compun.

β) *Învățătorul trebuie să-și iubescă chiemarea din tot sufletul său.*

Cariera învățătorescă este una din cele mai grave ocupațiuni. Răbdare, statornicie, stăpânire de sine și abnegațiune adevărată d'ora dela nimeni nu se recere în mai mare măsură, ca dela un învățător. Cine nu pășese în cariera învățătorescă atras de impulsul inimei și condus de insuflețire pentru înaintarea națiunii sale, acela nu p'ote fi nici-odată învățător brav. Chiar cu această chiemare sunt împreunate cele mai multe anevoințe, și cel-ce vrea să o privească numai ca un mijloc de câștig, acela în cariera acesta nu se va puté ferici; căci oficiul învățătoresc este s'rac în r'esp'altire, însă de comun avut în neajunsuri și greutăți. Chiemarea învățătorului este a forma din elevi, prin dezvoltarea armonică a tuturor facultăților, ômeni cu caracter moral; problema asta dificilă numai inspirat de o iubire adevărată către chiemarea sa o va puté resolvî învățătorul cu succes. Iubirea chiemării nu-l va lăsa să desprezeze nici-odată, ci îl va îndemna la o activitate neîntreruptă; îl va consola în mijlocul anevoințelor și a nesprijinirei; iubirea chiemării va inspira învățătorului și abnegațiune și rêvnă neseacă. Învățătorul iubescă-și dar chiemarea și caute-și mângăere în ea, gândind la aceea, că fie-care silință nobilă este o jertfă, ce se aduce pentru înaintarea națiunii sale. Cel-ce vrea să fie învățător bun, acela nu p'ote rămâne un simplu mercenar, care aspiră numai la profit material, ci trebuie să fie un om, care

își caută mulțămirea și răsplata nisuițelor sale în liniștea conștiinței, în recunoștința și stima elevilor săi. Gândescă învățătorul la aceea, că purtarea lui o imităză școlarii săi numeroși, ideile lui prind rădăcini în sute de spirite, ér' vorbele lui vor sbura din gură în gură, și transportate în șirul generațiunilor viitoare, vor răsună odată de pre o mișă de buze. Pentru care lucru să ofere o răsplătire mai frumoasă ca acesta ?!

;) *Învățătorul trebuie să aibă iubire cătră elevii săi.*

Învățătorul popular are de lucru cu copii, cari abia eșiră de sub scutul părinților, unde au fost încunjuțați de o iubire și bunăvoință în tot-deauna gata de jertfă; învățătorul trebuie să tracteze dară pe elevii săi minoreni cu iubire și bunăvoință, așa precum au fost întâmpinați copiii în cercul familiar; pentru ei atunci învățătura va fi o ocupațiune plăcută; cartea, școla și învățătorul nu le va inspira mai mult tēmă și neplăcere. Învățătorul, înzestrat cu puterea iubirei, se va sci coborî în cercul de cugetare al pruncilor, ca cu atât mai ușor să-i potă ridica la acel grad de cultură, unde se află el însuși. Iubire trebuie să arête învățătorul cătră toți elevii săi în măsură egală; să nu rătăcescă învățătorul a preferi pre unii și a nesocoti pre alții, seú a și alege vr'un favorit dintre ei. Educațiunea lucră pre o mână cu Provedința divină; precum înaintea lui Dumnezeu toți sânt egali, chiar așa educațiunea trebuie să-i ocrotescă pre toți elevii cu o iubire egală. Însemnătatea educativă a iubirei va cresce, decât considerăm, că iubirea sinceră este puterea, care înduplecă și supune chiar și naturile cele mai obstinate. Iubirea învățătorului să nu fie numai o fățarie, ci el arête, că e gata a sacrifica în tot timpul liniștea și interesele sale pentru binele elevilor; atunci ei atrași de o iubire asemenea sinceră, vor nisui a face pe plac învățătorului iubit, vor asculta și vor primi învățăturile lui cu plăcere, și în urmă chiar severitatea lui vor privi-o numai ca un mijloc aplicat pentru ferirearea lor. Asprimea despotică, pururea rece și respingătoare înstrăinăză pre elevii și îi face a simți întręga educațiune școlară ca o povară grea, de care cu tot chipul umblă să scape, și ca să potă scăpa, se folosesc de mijloce înșelătore, care periclităză dezvoltarea caracterului. Mai departe iubirea învățătorului are să fie în tot-deauna serioasă, ca să stărnescă respect, și să nu se prefacă nici-odată în o slăbiciune și indulgență păcătoasă, care permite elevilor toate celea și trece cu vederea toate erorile lor; ci iubirea învățătorului trebuie să fie în tot-deauna moderată și cu demnitate. Numai astfel își va puté susține învățătorul autoritatea sa înaintea

elevilor și va pute dobândi o iubire constantă din partea lor; autoritatea împreună cu iubire este razimul educațiunii; autoritatea și iubirea sânt chiar atât de necesare pentru creșterea bună a elevilor ca lumina și căldura pentru subsistența ființelor organice.

δ) *Invățătorul trebuie să aibă răbdare neobosită.*

Nu este-ți, în care un educător să nu aibă a se lupta cu numeroase neplăceri și anevoințe, care provin atât din partea elevilor, cât și din partea altor împrejurări, ce ating învățământul. Ori-ce neplăcere ar întâmpina învățătorul în școlă sevă afară de școlă, el trebuie să se scie stăpâni, să nu-și pērdă cumpētul nici pre un moment, căci el are să se presente înaintea elevilor în totdeauna cu o față serină, liniștită, arătând în toate lucrările sale paciență și gravitate. Fructele educațiunii numai încetul cu încetul ajung la maturitate, numai învățătorul, care e înarmat cu o răbdare nestrămutată dela începutul și până la finea educațiunii, pōte să se bucure de rezultatul ostenelelor sale. Paciența e însușirea aceea, care dă învățătorului puterea trebuincioasă de a duce până în capēt educațiunea începută. Arēte învățătorul răbdare neobosită ales la conducerea elevilor mai slab; aceștia înaintēză mai încet și aū mai multă lipsă de ajutorul lui; pre aceștia învățătorul are să-î întâmpine în totdeauna cu paciență sprijinitōre; nu critice lucrările lor de tot aspru, ci ajute-î, îmbărbăteze-î și mulțămēscă-se câteodată chiar și numai cu aceea, că î-a putut porui spre activitate.

ε) *Invățătorul trebuie să fie conștient și consecent.*

Invățător să devină numai acel individ, care simțese în sufletul sevă *vocațiune*, adecă o înclinare intimă și naturală pentru cariera învățătōrescă. Invățătorul numai condus de impulsul vocațiunii va pute implini datorințele sale conștientos. Invățătorul cu vocațiune își implinesce chemarea sa așa, precum-î dietēză conștienta; căci el nu lucră de silă, ci din voia sa liberă, utras de puterea neresistibilă a vocațiunii interne. Implinirea conștientōsă a chemării învățătōrescē este un moment educativ de cea mai mare însemnătate. Dēcă învățătorul e conștientos și constant în diligență, atunci cu drept pōte pretinde dela elevi, ca și ei din partea lor să implinēscă prescripțele lui cu conștientă. Tot ceea-ce învățătorul prescrie elevilor sevă, trebuie să fie lege pentru ei, dela implinirea căreia nici unul din ei nu este iertat să se subtragă. Asta se va pute realiza așa, dēcă învățătorul cu nici un preț nu se abate dela aceea ce odată a enunțat înaintea elevilor, ci rămâne consecent în fapte și vorbe. Invățătorul are să tracteze pe fiesce-care elev după valōrea sa morală; să nu laude și să nu pārtinēscă pre

cel-ce nu sânt vrednici de laudă și părtinire; să nu infrunte și să nu pedepsescă, când elevii nu merită infruntare sêu pedepsire. Tractarea capricioasă îi confundă și disgustă pre elevi; pe când tractarea consecentă, amăsurată purtării, desvôltă cunoștința de sine în elevi, și cunoștința de sine este un element însemnat pentru formarea caracterului moral.

Vorbele învățătorului rostite în școlă trebuie să sê arete a sta în cea mai frumoasă armonie cu faptele lui, și cu purtarea lui din viață. Ori-ce neglijență sêu scădere în punctul acesta pôte zădărnici reușirea învățământului educativ; o neconsecență, fie ea cât de mică, pôte știrbi autoritatea învățătorului și pôte să distrugă într'un moment tot ceea-ce a zidit el în decurs de lungi zile ostentore. Lipsa de tact și de consecență, lipsa de continuitate în procesul educațiunei slăbesce încrederea școlarului, îl face neascultător și renitent. Învățătorul să nu sê lase răpit de ocupațiunii, ce sânt străine învățământului și i-ar abate atențiunea, i-ar periclita statornicia și consecența în școlă. Fie învățătorul consecent în vorbe și fapte, ér' cuvântul lui fie lege sfântă pentru elevii sêi!

ζ) *Învățătorul trebuie să fie diligent.*

Tôte puterile și tot timpul, de care dispune învățătorul, trebuie să'l folosescă pentru împlinirea acurată a chiemării și pentru înaintarea culturii sale proprii. Să nu trecă nici o singură zi, în care învățătorul să nu fi progresat cu elevii sêi; să nu trecă o zi, în care învățătorul nu și-a înavușit cercul de cunoștințe privitore la învățământ. Învățătorul are să sacrifice școlei partea cea mai bună a puterilor sale; să nu lase a sbura nici un moment nefolosit, ei facă'și tot-deauna program acurat despre folosirea timpului, ce va să'l petrecă între elevii sêi; mai departe facă'și preparațiunile sale în scris pentru fie-care órá, studieze-le temeinic și probeze a le propune, înainte de ce ar intra în școlă; ér' intrând în școlă, arête un zel și o diligență neobosită, și stăruescă érá a educa prin puterea esemplului sêu.

Timpul liber încă trebuie să'l folosescă învățătorul, studiind și cetind scrieri alese, ce ating învățământul elementar și mai ales metodel de propunere. Numai prin studiú diligent și prin pregătire conșciențioasă pôte să ajungă învățătorul a domina materia de învățământ, numai prin diligență neobosită își pôte procura tactul pedagogic în aplicarea formelor și principiilor didactice. Pregătirea învățătorului trebuie să fie atât de temeinică, încât el să scie acurat, ce are să propună și cum are să propună în fiesce-cure órá. Numai prin pregătire diligență pôte el nimeri tonul cel bun și pôte

susținé disciplina. Institutele pedagogice, fie ele cât de bine organizate, nu pot da societății învățătorii perfecți în cel mai strins înțeles; ele pun numai baza, pe care tot insul are să zidescă singur mai departe, progresând pe calea arătată fără încetare. Învățătorul trebuie dară să continue cu o diligență nestrămutată cultivarea sa începută în institutul pedagogic; să cetască, să studieze și să-și facă însemnări din toate ramurile cunoștințelor, căci din toate are să propună elevilor; cunoștințele învățătorului însă au să se ridice la un nivel cu mult mai înalt, decât recer prelegerile lui elementare, care trebuie propuse după priceperea copiilor.

7.) *Învățătorul trebuie să fie un individ moral-religios*

Învățătorul are să formeze din elevi oameni cu caracter moral; acest scop numai așa se poate realiza, decât învățătorul prin întreaga sa purtare dă elevilor minorenți exemple de moralitate și credință adevărată în Dumnezeu, căci fără sentimente morale religioase nici omenia, nici caracter și nici interesare pentru binele omeniei nu pot să se stărnescă în inima unui om. Învățătorul trebuie să fie în adâncul inimei sale convins despre veritățile sublime ale religiunii lui Christos, apoi să aibă o credință fermă și iubire către Dumnezeu; căci numai înzestrat cu aceste simțăminte religioase, poate planta și poate hrăni în inima elevilor asemenea simțăminte nobile, care împrumută omului statornicia în bine și îi dau consolare între toate împrejurările vieții. Învățătorul prin conduita sa trebuie dară să arăte elevilor în tot-deauna exemple de pietate religioasă nefățărită. Spre acest scop învățătorul are ocaziune mai ales în orele de religieune, care au să fie cu adevărat nisce ore de o ferbinte înălțare a sufletelor către Dumnezeu. Mai departe rugăciunile, rostite bine și frumos, încă sunt foarte acomodate pentru a stărni simțăminte religioase în elevi. La rostirea rugăciunilor învățătorul are să-și alegă în școală un loc potrivit, de unde să potă vedé pre toți; apoi cu o privire, care să arăte credința, urmeze și el rugăciunea, ce are să o rostescă unul dintre elevi.

Faptele și vorbele învățătorului, chiar și în afacerile lui cele mai mărunte din viața dîlnică, trebuie să se arăte a sta în deplină armonia cu învățăturile morale propuse în școală.

Învățătorul are să se cunoscă pre sine, și consciu de valoarea sa morală, are să fie *modest*. Modestia este virtutea, care îl recomandă pre învățătorul popular mai bine. Învățătorul, fie el cât de calificat și dester, să nu lungece a crede despre sine nici-odata, că este deplin perfect; căci încrederea preste măsură îl face pre om van, și astfel îl împedecă pe calea înaintării. Decă privim

lucrul precum e, vom găsi, că nici știința multă și nici talentul nu îndepătașe pre om a fi superb. Știința, ce o poate aduna un om, chiar în decursul vieții sale întregi, este un fir de nășip numai față de universul mare al tuturor cunoștințelor omenești. Talentul încă n'are să-l facă pre om superb, căci talentul nu e meritul individului; talentul este un dar al naturii; ea îl oferă câte unui individ, precum dă sôrelui strălucire, florilor profum și paserei glas cântător. Învățătorul are să premergă cu exemplu bun și în ceea ce privește moderațiunea. Imbrăcămintea, modul lui de viață, toate au să spună elevilor, că învățătorul lor este un om înțelept și cumpătat, care nici-odată nu voiesce a străluci înaintea lumii, ci moderat în traiu și moderat în pretensiuni caută a merita stima și prețuirea altora prin diligență, prin cultură și virtute. Modest să se arăte învățătorul atât către superiorii săi, cât și față de părinții pruncilor. Numai prin purtare modestă poate dobândi învățătorul sprijinirea binevoitoare a familiilor, fără de care educațiunea școlară mult poate suferi.

b) *Învățătorul trebuie să aibă tact pedagogic.*

Sub tact pedagogic se înțelege iscusința și dexteritatea, cu care învățătorul știe aplica mijlocele și principiile educațiunii la timpul și locul cel mai nimerit. Deși talentul învățătoresc este mai mult un dar al naturii, cu toate acestea pe calea unei deprinderi îndelungate își poate însuși învățătorul destulă rutină d'a aplica cu siguranță și înlesnire regulile și mijlocele educațiunii. Însă rutina această didactică nu este iertată să se prefacă cu timpul în o procedere mecanică, ci în tot-deauna are să fie însoțită de o judecată conștientă, condusă de teoriile științei didactice.

c) *Personalitatea învățătorului trebuie să corespundă chemării învățătoresci.*

Sub personalitate înțelegem complexul tuturor însușirilor trupesci și sufletesci ale individului, adică întreaga înfățișare a învățătorului cu toate amănunțele ei. Cu privire la organismul fizic, se recere ca învățătorul să fie un om sănătos, înzestrat cu sensuri agere și organ bun de vorbire. Forma externă, simetria organelor și a mișcărilor trupesci este o însușire, ce face pe învățător plăcut înaintea elevilor săi. De aceea învățătorul să se nisuiască a își însuși o ținută cât mai nimerită a întregului corp, și în mișcările sale arăte nise maniere simple, cuviincioase, nemăestrite. O viață cumpătată, mișcare destulă în aer liber, gimnastare școlară, toate sunt mijloce bune pentru a împrumuta corpului forme plastice și pentru a-l conserva sănătatea; sănătatea este acel dar, care împrumută

omului scriinătate sufletescă, interes și voiă de lucru. Vocea învățătorului are să fie curată și sonoră, ca elevii să'l pôtă auđi și pricepe ușor; ăr' limbajul învățătorului trebuie să fie corect, simplu și frumos, căci vorbirea este mijlocul de frunte al creșterii școlare. Tôte mișcărilor și tôte gesturile învățătorului au să fie moderate, naturale și demne de un individ bine crescut; ăr' vestimintele lui fie simple, însă tot-deaună curate și astfel ajustate, ca și cum ar aștepta în tot momentul vre un cercelător său superior al său.

Deși manierele învățătorului prin deprindere și diligență mult se pot polei, totuși calitățile esterne, care fac pe învățător plăcut înaintea tuturor, sânt mai mult nise daruri ale naturei; în practica educației școlare obvin însă adese-orî învățători de aceia, cari nu întrunesc tôte însușirile esterne recerute, și totuși sânt în stare a produce rezultate strălucite pe terenul învățământului; asta vine de acolo, că diligența împreunată cu însuflețire învinge tôte greutățile.

Dacă frunzărăm în istoria educației, vom găsi că au escelat destui învățători de aceia, pre cari natura i-a nedreptătit cu unele scăderi trupesci; și cu tôte aceste ei, conduși de o însuflețire nobilă, au sciut să învingă tôte greutățile, au sciut să'și elupte stimă și renume chiar. Într'adevăr însuflețirea este o putere magică, care învinge tôte obstacolele; fără ea nimic mare, nimic nobil nu se nasce; însuflețirea e o schinteie cerescă, care scapă spiritul din pâcla grea a neplăcerilor ăilnice și'l înalță sus la lumină.

z) *Învățătorul trebuie să aibă cultură socială*

Până aici am descris pe învățător așa, precum trebuie el să fie în școlă, între elevii săi; însă învățătorul are să fie învățător nu numai în școlă, ci are să fie și învățătorul poporului, cu care vine în contact în viața ăilnică, fiind el membru al unei comune și fiu al unei națiuni. În viața socială de-la un învățător se recere mai înainte de tôte o purtare cu bunăcuviință, prin care să pôtă atrage simpatiile tuturor. În ori-ce societate se învârtesc învățătorul, privirile tôte sânt ațintite asupra lui; de-la el se așteptă, ca în vorbe și fapte să arête semne de o cultură intelectuală și morală mai înaltă. În convenirile sale cu alții învățătorul să se nisuescă a deștepta interes pentru școlă și pentru tôte afacerile școlare. Mai departe învățătorul trebuie să trăescă în relațiune amicală cu părinții elevilor, îndemnându-i a promova nisuițele educației școlare. Învățătorul o pôte asta ajunge așa, decât prin o purtare moderată și sinceră se pune în contact cu părinții, prin

vorbe și sfaturi îi câștigă pentru interesele școlii, er' pe prunci îi tracteză în școlă cu afabilitate egală. Învățătorul are să trăească în bună înțelegere cu preotul; ei doi sânt povățuitorii poporului pe calea înaintării; ambiî nă dară să lucreze în armoniă. În urmă învățătorul să se arăte în toate lucrurile sale ca un om iubitor de ordine, stimător față cu autoritatea și supus legilor. În fine prin toate relațiunile lui sociale învățătorul trebuie să se nisuească a susține și a nutri sentimentele de înfrățire cu toți membrii societății omenesci; căci numai sub scutul bunei înțelegeri se pôte propaga lumina culturii în toate straturile societății de o formă. — Am înșirat toate calitățile acelea, care trebuie să le posedă un învățător, decât vrea să fie vrednic d'a se numi luminătorul poporului.

Crescerea, ce o va puté da un învățător înzestrat cu toate calitățile înșirate, va înriuri în măsură simțită asupra tinerimei, spre a-i înșpira primele și cele mai durabile idei despre tot ce este adevărat, frumos și nobil. Despre astfel de învățători se vor adevări cuvintele frumoșe, pe care le scrie *Florantin* în „Albumul Macedo-Român“ :

„Sciți voi, cine pörtă în realitate politica cea mare a popórelor ?

- Suveranii.
- Nu.
- Oratorii camerelor legiuitoare.
- Nicî aceștia.
- Cine dară ?
- *Învățătorii.*

Ei fac cu națiunile aceea, ce voiesc.

Puternicii dictéză sörtea popórelor pentru zile și ani; învățătorii o hotărêsc pentru secole și milenii.

Voiți să îmbunătățiți sörtea unui popor ? — Spre acest scop în zadar îi veți reforma numai legile . . . *trebuie să-i ridicați o nouă generațiune de învătători aleși, calificați . . .* Aceștia nu vor da nêmului legi strălucite în codice; — ei îi vor da legi bune — în inimă !⁴

Dr. Petru Pipoș.

Lecțiuni din învățământul religiunei în școlile primare.

21. Ioan Chrisostom.

Cel mai strălucit predicator între toți sfinții părinți este Ioan Chrisostom, născut în Antiochia la an. 347 din o nobilă familie

creștină. Pe tatăl său cu numele Secundus, carele a fost comandant de armată în Siria, l'a perdut de timpuriu. și mamă-sa Antusa, una din cele mai înțelepte și virtuose femei, rămânând văduvă, avu singură să poarte grije de crescerea lui. Și Ioan crescând, deodată cu vârsta înșinta și în înțelepciune. El deveni un tînăr plăcut și respectat de toți cei ce-l cunoseau, er' mamă-sa se simți tare fericită, vedënd că silințele, ce și-a dat pentru el, nu au rămas zadarnice. Când ajunse Ioan în Atena pentru a studia legile, renumitul învățător păgân Libanius, cunoscënd în curënd vrednicia Antusei, exclamă: „(O! D-șeule al Greciei! Ce femei se găsesc printre creștinii!“

Terminând studiile în Atena, unde a întrecut prin învățătură pre toți conșcolarii săi, Ioan se făcu mai întâiu avocat. Și fiind încă june, un amic al său voia să-l înduplece a merge împreună cu el în pustia Siriei și a petrece acolo cu alți pustnici. Dar, ca să nu supere pe mamă-sa, carea 'l rugase să nu o părăsescă, nu s'a depărtat de dēnsa. Petrecënd în casa mamei sale, se puse a studia cu tot de-adinsul s. scriptură. Când Antiochienii au voit să'l alēgă preot, el s'a depărtat pe ascuns și a petrecut 6. ani la mănăstirea din munții Antiochiei, unde, ferit de sgomotul lumii, neînterupt s'a ocupat cu cetirea s. scripturii și scrierea de cărți Ioan s'a retras în singurătate, ca să nu fie silit la preoție, fiind-că cunosea îndatoririle cele multe ale unui preot și se temea, că nu va putē purta cu destulă vrednicie sarcina cea grea a preoției. Bolnăvindu-sē în singurătate, s'a întors la Antiochia, și după-ce s'a însănătoșat, fū chirotonit de diacon (la an. 380) și cu 5 ani mai târziu de presbiter (la an. 386). Ca diacon și ca presbiter și-a dat totă silința a îndrepta datinile cele rele ale creștinilor din Antiochia, ținēndu-le multe cuvēntări, certând pre cei rei și mângăind pre cei necăjiți; pe lângă acestea compuse o mulțime de scrieri prețiose. De aceea și Antiochienii cu mic cu mare iubeau și cinsteau pe părintele lor sufletesc, carele îi lumina prin învățătură și trăia pentru binele și fericirea lor. În Antiochia a petrecut Ioan ca presbiter 12 ani, apoi fū ales de patriarh în Constantinopole (la an. 398). Sirguincios și însuflețit pentru binele creștinilor de sub cărmuirea sa, venitele cele mari ale episcopatului său le întrebuița mai ales spre ajutorarea sēracilor și bolnavilor. Cu cuvēntul său apostolic întărea în virtute pre cei buni, căuta a aduce la ordine și disciplină pre cei îndērētnici; moravurile stricate și credințele deșarte le combătea înțelepțesc, păcatele boierilor (magnaților) pentru risipire și pentru neîndreptățire le

înfrunța fără cruțare. Ca patriarh în Constantinopole, pe lângă scrierile sale pline de învățătură, a întocmit și s-ta liturgiă, după cum se săvârșesc și astăzi în bisericile noastre mai în toate duminicile și sărbătorile de preste an. În toate privințele s'a arătat el deci ca un mare păstor al Bisericii lui Iisus Christos. Pentru cuvântările sale cele multe și frumoase, prin care a devenit exemplul tuturor învățătorilor bisericesci, contemporanii săi l-au numit „Chrisostom” (Gură de aur).

Ioan Chrisostom avea și inimiți. Cel mai puternic inamic i-a fost împărătesa Eudoxia. Această era o femeie sumetă și poftitoare de averi; ea luase fără drept via unei femei văduve, pentru care faptă Chrisostom a certat-o. La an. 403 Chrisostom fu esilat în Bitinia. Din această cauză poporul se revoltă, și împăratul trebuia să aducă pe vrednicul patriarh éráși în Constantinopole. După un an de zile fu de nou exilat în Bitinia, la Nicea, și de aci, pentru a nu'l mai pute cerceta amicii săi, fu osândit a călători mai departe prin Frigia, Galația, Capadocia și Cilicia până în Armenia, la marginea imperiului roman. Dar până a nu ajunge la locul ultim de exil, bolnăvindu-se de multe suferințe, fiind ca bătrân de 60 ani silit a călători ziua și noaptea pe un timp foarte călduros, a răposat la 14 Septembrie în an. 407 și fu înmormântat la o biserică în apropierea cetății Comana. La înmormântarea lui s'aun adunat mulțime de creștini din țările învecinate, din Siria, Cilicia, Pont și Armenia, pentru a'și arăta cătră el recunoștința și respectul cuvenit. După 31 ani, sub împăratul Teodosiu cel tēner, trupul lui Ioan Chrisostom fu adus la Constantinopole și aci fu îngropat cu mare cinste la biserica sfinților apostoli (a. 438). Pentru virtutea și superioritatea sa petrecut fiind în catalogul sfinților, este cinstit și lăudat de toate popoarele creștine.

Biserica noastră în tot anul la 30 Ianuarie prănușește amintirea sfinților trei ierarhi: Vasilie cel mare, Grigorie Teologul și Ioan Chrisostom. Acești trei sfinți arhiepiscopi și mari învățători ai lumii prin înaltele lor studii, prin înțelepciunea spiritului lor, prin viața și faptele lor, strălucesc între păstorii Bisericii ca luminătorii pe cer, și strălucirea lor luminează pre toți membrii adevărați ai Bisericii. Viața lor sfântă și binefacerile lor nemărginite servesc creștinilor de model pentru toate timpurile; scrierile lor formază o comoră, care nu se poate din destul prețui.

22. Ioan Damaschin.

Între cei mai însemnați scriitori bisericesci se numără și Ioan Damaschin, născut cătră sfârșitul secolului al VII-lea la Damasc,

în Siria. Acastă provincie a imperiului roman era deja dela anul 639 cucerită de către Arabii mohamedani. (Arabi, primind religiunea lui Mohamed — pe la an. 630 — și luând asuprași ca datorință sfântă de a răspândi religiunea lor cea nouă cu puterea armelor, cuceriră în an. 639 Siria, la 640 Palestina și Egiptul, la 651 Persia, la 707 Africa de nord și la 711 Spania. Intrăgă Biserica creștină din Asia și Africa să afla acum apăsată și oprită în dezvoltarea sa; trei patriarhate, Alexandria, Antiochia și Ierusalimul nă trebuit să se supună la capriciile urmașilor noului profet Mohamed.) Părintele lui Ioan Damaschin, Sergiu, purta în Damasc o diregătorie însemnată sub califul Abdul-Melik. Un monach italian, pe care Sergiu îl rescumpărase din sclavie, deprinse și perfecționă pe junele Damaschin în studiul sfintei scripturi. După mórtea părintelui său, Ioan intră în funcțiune în locul lui. Posiția sa de funcționar sub autoritatea mohamedană nu i-a plăcut însă, căci peste puțin timp se făcu monach și apoi preot în mănăstirea sf. Sava la Ierusalim, unde a viețuit până ce încetă din viață în anul 760. Când împăratul din Constantinople, Leone Isaurul, voi să delătore icónele din biserică, și dete și un edict în această privință, Ioan Damaschin publică trei scrieri în contra hulițiilor de icóne, dovedind că porunca împăratului nu se pôte justifica. Prin o altă scriere a sa arătă sublimitatea creștinismului față de credința Mohamedanilor. Ca monach și preot la mănăstirea din Ierusalim s'a ocupat fôrte mult cu sciințele teologice și cu întocmirea cântărilor bisericesti.

Iosif Aron,
învățător în Răsinar.

Mișcarea pământului.

Fragment din conferința despre „Măsurarea timpului“ ținută de d-l M. D. Pauliann.*)

Se atribue lui *Galilei* descoperirea mișcării pământului. Eróre! — Acastă mișcare a fost cunoscută deja de unii din filosofi din anticitate. Printre aceștia găsim pe *Pythagora*, care o remarcase și învăța într'un mod ascuns numai pe unii din discipolii săi, cei mai aleși, și acesta din motiv, că nu voia să *espună o asemenea doctrină* (după cum dice el însuși) *disprețului populațiunei ignorante.*

Adevărul este, că omul are tot-deauna tendința de a-și esagera propria sa importanță, — și pământul aparținând omului, cei

*) Vezi nota dela articolul „Despre posibilitatea de a exista locuitorii în sôre“ publicat în N-rul trecut. *Red.*

din vechime nu se puteau împăca cu ideea de a l supune sórelui, adecã sã presupunã, cã el se mișcã imprejurul acestuia. Cãtrã anul 125 dupã *Christos Ptolomeu* publicã marea lui compozițiune numitã în limba arabã „*Almageste*“, în care se gãsesc tóte observațiunile cele vechi, și cu care se servese el, ca sã dea o explicațiune a mișcãrei sórelui și a tuturor celorlalte corpuri ceresci imprejurul pãmântului, folosindu se de sistema epiciclorilor.

O asemenea sistemã, ce lãsã pãmântului preponderanța, corespundea bine cu instinctele orgoliului nostru, de aceea sã nu fim surprinși, când auzim, cã sistema lui Ptolomeu a servit 14 seculi, într'un mod exclusiv, ca basã astronomiei.

Diferite încercãri fuseserã făcute de Arabi și de astronomii europeni din epoca Renascerii, pentru ca sã perfecționeze tablele astronomice în teoria lui Ptolomeu, pânã la anul 1507, când un june medic dela Universitatea din Cracovia, dominat de amorul pentru studiul sciințelor esacte, se pune sã mediteze asupra sistemului universului.

Temându-se însã de a anunța lucruri prea extraordinare fără probe convingetóre, *Kopernic* (astfel se numea noul adept) vol mãi întâiu sã examineze fiecare planetã, pentru ca sã le determine el însuși mișcãrile. Face sã i se esecute instrumente, prin ajutorul cãrorã isbutese a construi nouë table, care îl servirã de basã pentru marea sa lucrare intitulatã: „*Revoluțiunile ceresci*“, unde doctrina mișcãrei pãmântului rãmasã ca purã supozițiune în sistemele vechilor filosofi greci, se gãsea astã-datã sprijinitã prin probe.

Pentru ca sã ascundã o prea mare cutezare a ideilor sale, *Kopernic* le presintã nu ca espresiunea unei veritãți, ci mãi mult ca o hipotesã menitã a simplifica explicațiunea mișcãrilor ceresci. Nu îndrãsnesc ca sã le publice, preferind astfel, precum făcuse *Pythagora*, sã le comunice în liniamente generale numai la vre-o câșt-va din amicii sãi privilegiași, evitând indoitul pericol de a și vedé ideile respinse de cãtrã ómenii de sciință ai timpului sãu și de teologi, cari puteau sã l lovescã cu trãsnetele bisericii.

În fine, cedând insistențelor cardinalului *Schonberg* și ale episcopului de *Kulm Gisius* consimte cãtrã anul 1542 a lãsa sã i se imprimeze cartea terminatã deja din anul 1530, și dedicã lucrarea sa *Papei Paul al treilea*, pentru ca sã evite persecuțiunile, ce se ridicã fôrte adese-ori în contra veritãților nouë, și care mãi târziu îl lovirã pe *Galilei*.

În prefața, ce o face cãrții, și în scrisórea, ce o trimite *S-tului Pãrinte*, nu lipsesce a se scusa, spunënd, cã: „*Datoria unui astro-*

nom este d'a crea ipoteze, care să pōtă reprezenta mișcările cereselor și să înlesnēscă calculul; însă nimic nu cere, ca aceste ipoteze să fiă adevērate, nici chiar să pară a fi adevērate. Adaugă, că opiniunea vechilor filosofi asupra mișcării pământului face să fiă atât de simplă explicațiunea fenomenelor, încât nu se pōte schimba nimic, fără să nu se introducă confuziune în mecanismul ceresc. În fine termină asigurând, că: departe de a voi să se sustragă dela judecata bisericii, el consideră pe S-tul Părinte, căruia îi dedică această carte, de cel mai luminat și de cel mai veritabil protector al literelor și științelor. Apoi adaugă, că: „dēcă se vor găsi omeni ignoranți și ușori, cari să abuzeze de ore-care pasage ale scrierei, întorcēndu-le sensul, nu'mi rămâne, decăt să le despretuesc atacurile și să le aduc aminte, că și Lactanțiu, scriitor celebru, însă cu totul străin de științele matematice, își bătea joc de aceia, cari dau pământului forma unui glob.“

Și pentru ca să'și facă justificațiunea completă, așeză în capul cărții o scrisōre, scrisă cu șapte ani mai înainte de cardinalul Schonberg, în care acesta felicitându'l de știința sa și de ideea mișcării pământului împrejurul sōrelui, însista pentru publicațiunea lucrării, sollicitându-l favōrea de a lua o copię după ea, cu cheltuielile sale.

Însă cu Papa Paul al treilea asemenea precauțiuni erau de prisos. cęcă el era destul de cultivat, pentru-ca să înțelgă, că o asemenea carte nu putea să aducă nici un prejudiciu credințelor religioase și scrierilor sacre.

Gisius, depositar al manuscriptului, făcu să se imprime lucrarea la Nürnberg. Însă lucru curios: ca printre'un fel de presiunțire Kopernic își aștepta ultima zi, pentru ca să arunce dincolo de confiniile vieții totă vijelia, ce trebuia să provoce publicarea lucrării sale. Sē dice, că primind primul exemplar, câte-va ore după aceea a murit de o mōrte grabnică în 24 Maiu 1543.

Ideea despre mișcarea pământului întempină ore-care rezistență din partea spiritelor neprimitōre pentru tot, ce este nou în știință, și care numai cu mare greutate se pot desface de vechile erori. Unul din bărbații cei mai eminenți, *Tycho-Brache*, supunēndu-se scrupulosităților religioase, încercă a substitui sistemul lui Kopernic prin un sistem mixt. lăsând pământul imobil, și făcēnd să se miște împrejurul lui sōrele cu tot cortegiul sēu planetar. Dēcă cine-va avea dreptul să întrepună opiniunea sa împotriva unei opinii, care în aparență era din cele mai temerare, era fără îndoială acest bărbat, pe care Europa întrēgă îl considera ca astronomul

cel mai eminent al secolului, și a cărui autoritate științifică, acceptată fără control de popore, era sancționată prin amicitia regilor. Cu tot sprijinul tradițiilor conservate însă, această mare autoritate în curând se vedu neputincioasă față de adevărul nerăsturnabil, ce se pune în evidență pe fiecare și prin strălucitele descoperiri ale lui *Kepler* și *Galilei*.

Mă opresc puțin asupra lui Galilei, acest proslit al doctrinei lui Copernic, schițându-i în câte-va cuvinte biografia, căci este un personaj din cele mai însemnate, și prin el de aci înainte se afirmă adevărul.

El fu născut la Pisa în anul 1564, în frumosul timp al Medicilor. Prima sa vocațiune fu pentru artele frumoase; tată-său, un musicant distins și inteligent, căută a-l desvolta inteligența pentru acele cariere, unde succesul ar pute să-l aducă gloriile și averile. Tănerul Galilei studia diferite instrumente de muzică, ajungând a cânta foarte bine din vioară; însă cătră etatea de 18 ani se decide a se aplica exclusiv la pictură; era deja abil desenător. Momentele de repaus, ce i le lăsa studiul acestor două arte, le consacra literaturii, citind autorii clasici cu multă pasiune, și dezvoltându-și în același timp și gustul pentru mecanică.

Uimit de inteligența și de universalitatea talentelor, ce se dezvoltă în sufletul tănerului tată-său, care până aci îi favorisase toate gusturile, își schimbă numai decât planurile, și crezându-l capabil de a se distinge pe o cale mai serioasă, îl trimise în anul 1581 la universitatea din orașul său natal, pentru ca să studieze medicina.

Printr'o fantasiă inesplicabilă Vincenzo Galilei, tatăl, voia să depărteze pe fiul său dela studiul științelor matematice, pe care le considera ca foarte exclusive și absorbitoare. Însă în orele libere Galilei, voind să se aprofundeze în principiile desenului, rugă pe unul din amicii săi, să-l învețe în secret câte-va noțiuni de Geometriă. Punându-i-se în mână Euclid, nu se mai despărți de el, și când studia pe Archimed, pasiunea pentru matematici îl cuprinse cu atâta forță, încât părăsi toate celelalte, dându-se într'un mod exclusiv științelor matematice.

Impulsiunea era așa de puternică, încât tată-său nu mai putea să se opună, mai ales, când grabnicele succese începură să-l împace cu schimbarea carierei fiului său.

Este știut, cum într'o și în catedrala dela Pisa, aruncându-și privirea asupra unui candelabru (cap d'operă al lui Benvenuto Cellini), ce oscila suspendat de plafond, îi veni numai decât ideea

de a aplica oscilațiunile la măsurarea timpului, inventând pendulul. Mai târziu compuse un memoriu asupra balanței hidrostatice, care atrase atențiunea lui Ubaldi, profesor distins al timpului. Acesta semnală pe junele autor marelui duce de Toscana, și făcî să i se dea în 1589 catedra de matematici la Pisa.

Galilei poseda o facilitate și o vervă de elocuțiune, pe care profesoratul i le desvoltă cu mare rapiditate. Din nenorocire însă aceste calități erau însoțite de o mare intoleranță de judecată și de un spirit cu totul sarcastic. Antipatia pentru doctrinele lui Aristotel, pe care le ținea de învechite și absurde, o traduse prin atacuri pline de ironie în contra maestrului faimos, care domnise până aci în școală, și în contra discipolilor săi.

Astfel își creă inimici, în contra cărora reputațiunea sa crescîndă fu neîndestulătoare ca să-l protegă. Necruțînd nimic și desprețuind totul, merse până acolo, încît luă în bătaia de joc un proiect pentru restaurarea portului Livorno prezentat de un fiu natural al lui Cosimo de Medici, proiect, ce-i fusese dat să-l examineze. În urma acestui incident fu nevoit să renunțe la catedra dela Pisa și să se ducă la Padua, unde republica Veneției îl invită ca profesor.

Cu toate că avantajile pecuniare ale tîndrului profesor erau mai considerabile la Padua decît la Pisa, ele nu fură îndestulătoare trebuințelor lui, căci murînd tată-său, deveni cap de familie, și trebuia să îngrijescă de frații și surorile sale. Se vedu dară silit să dea lecțiuni particulare, ceea-ce îi lăcea mari greutatea, consumându-și timpul necesar pentru lucrările sale personale.

Cu toate acestea el tot isbuti să învingă greutatea, publicînd rezultatele diferitelor sale studii, și să ia parte la marea ceștiune a timpului, adică la discuțiunea asupra sistemului lui Ptolomeu și al lui Kopernic. Iată cum își istorisesc el însuși conversiunea:

„Cînd a început să se discute sistemul lui Kopernic, eram tîner și abia mî terminasem cursul de filosofie. Pe atunci ne sosi dela Rostock un străin, anume Christian Wurteisen, discipol al lui Kopernic. Ținî două seî trei lecțiuni asupra acestui subiect, și un mare număr de școlari se duse să-l asculte, atrași de noutatea subiectului. Eu, creștînd, că toate acestea sînt nebunii, nu am voit de loc să asist. Cînd după aceea am futrebat pe asistenti, toți imi răspuseră, făcînd glume, afară de unul, care m'a asigurat, că lucrul nu era ridicul, precum credeam eu. Fiînd-că stimam pe acest individ, ținîndu-l de om cu minte și instruit, am regretat, că nu am putut să ascult și eu lecțiunile. Căutînd să întîlnesc

pe partisanii lui Kopernic, îi întrebat, dacă tot-deauna au fost de astă opinie. N'am găsit pe nici unul, care să nu'mi declare, că a fost mult timp de părere contrară, și că n'a admis noua doctrină decât împins de puterea rațiunii — Atunci m'am pus să discut cu ei, unul câte unul, pentru ca să văd, dacă erau capabili să apere doctrina vechiă, și răspunsurile lor fură astfel, încât am văzut bine, că dacă și schimbaseră părerea, acesta n'o făcuseră nici din ignoranță, nici din vanitate. De altă parte am întrebat pe Peripateticii și pe Ptolomeianii, să'mi spună, ce cugetă ei despre Kopernic, și m'am incredințat, că puținii dintre ei au cetit cartea lui, și că nici unul nu l'a înțeles. Am întrebat mai departe pe partisanii doctrinei peripatetice, dacă cine-va din ei împărtășise doctrina contrară, și rezultatul fii, că nu s'a găsit nici unul. Considerând dară, că nimeni nu urma doctrina lui Kopernic, care să nu fi cunoscut și opiniunea opusă, precum și argumentele lui Ptolomeu și Aristotel, și că din contră nimeni nu mai urma pe Ptolomeu și Aristotel, după ce a cunoscut părerea lui Kopernic; considerând, îlic, toate aceste lucruri, am început a crede, că dacă un om se lapedă de o opinie, care a supt-o deodată cu laptele mamei sale, și care este mai a tuturor oamenilor, pentru a adopta alta, care nu numai că are puținii adepti, dară pe care școlile o condamnă și o privesc ca paradoxă, nu mai încape îndoială, că acest om a trebuit să fie condus de resone și de o convicțiune irezistibilă. — Ecă, pentru ce am voit să cunosc subiectul din temelie!*

Subiectul îi e cunoscut; el dă cele mai evidente probe despre mișcarea pământului, ajunge la apogeul unei cariere ilustrate prin felurimi de descoperiri triumfătoare, încercat de gloriu, de respect, de onoruri, și cu toate astea continuă încă mult a învăța pe elevii săi sistemul lui Ptolomeu sub pretext, că nu cutăză, după cum o spune într'o scrisoare adresate lui Kepler, să treacă peste credințele stabilite.

Adevărul cu toate astea nu putea să rămână mult timp înăbușit. A trebuit să se afirme, și când lumina începuse deja să se răspândească, vedem pe prima gloriu scientifică, înfățișându-se înaintea tribunalului de inquisițiune, și aci îmbrăcat în haine de dimiă, cu capul gol și ingenunchiat înaintea judecătorilor săi, pronunțând cuvintele următoare:

„Eu Galilei, în etate de 70 ani, ingenunchiat înaintea voastră, eminentissimi Cardinali, având înaintea ochilor pe sfinții și pe sfânta Evangeliă, pe care o ating cu mâinile mele, jur, că am cre-

șut, că cred și cu ajutorul lui Dumnezeu voi crede tot-deauna aceea, ce ne învață biserica. . . . Voind să șterg din spiritele eminențiilor văstre și din spiritul orî cărui creștin catolic această suspiciune vehementă, făcută în contra mea cu tot dreptul, — abjur, blastăm și detestez sus-dișele erori și eresii. . . . Și decă voi cunoște vre un eretic sêu vre un suspect de eresă, îl voi denuncia acestui sfânt oficiu sêu preotului ordinar al locului, unde mă voi găsi. Jur afară de acesta, că voi îndeplini toate penitențele, ce mi sê impun, și care mi sê vor impune de sfântul oficiu, și că decă nu voi împlini promisiunile mele, mă voi supune la toate muncile și pedepsele statorite de sfintele canone, precum și de alte decisiuni.”

Sê dice, că ridicându sê din genunchi, Galilei ar fi lovit cu piciorul în pământ, pronunțând cu vocea pe jumătate: *E pur si muove!**)

După ce a depus jurământul, sê dice, că Papa l'ar fi esilat pentru 6 luni la Siena, și la finele anului Galilei ar fi obținut permisiunea să sê reîntorcă în Toscana, unde sê instală în vila sa de la Arcetri, impunându i-sê însă, să nu iasă din limita domeniului sêu, și să reciteze odată pe săptămână, în timp de 3 ani, cel 7 Psalmi al penitenții.

Imaginațiunei poporale i-a plăcut să încunjore figura lui Galilei cu aureola martiriului, și cu toate acestea nici-odată astă onore supremă n'a fost mai puțin meritată, căci numele de martir ne evocă ideia unei convincțiuni susținute prin suferință și dureri, ne evocă respectul conștiinței dus până la sacrificiile extreme.

Meritul acesta nu'l are Galilei, căci ardorea i s'a înmuiat, când încercarea a venit să-l atingă fibrele omenesci; conștiința nu i-a fost la înălțimea geniului.

Deși numele sêu ocupă astăzi în istoria astronomiei cel mai înalt și mai onorabil loc, alături cu Kepler și Newton, totuși va rămâne o pată, care 'l va înegri tot-deauna, — aceea. *de a nu fi sciut să iubescă adevărul până la sfârșit.* —

Mișcarea pământului odată constatată și pusă în evidență prin cele mai netăgăduite probe date de Kopernic și Galilei, a fost una din cele mai mari descoperiri, căci nu numai că a făcut, ca astronomia să sê pună pe alte baze, dar tot-deodată ne-a procurat mijlocele de a rezolva toate cestiunile relative la măsurarea timpului, punându-ne în mână avantajele practice, ce rezultă din cunoștința esactă a acestei măsurări.

*) „Și el (pământul) totuși se mișcă!”

In anul Domnului.

(Traducere.*)

In anul Domnului 850 țerile germane erau bătute de tot felul de nenorociri. In părțile de mătă-nôpte jăfuiă și omorău Normanii; in Turingia și in Hessa Sorbii. Afară de aceea nu era ținut, care să nu fie chinuit de o fomete grozavă. Cupa nefericirilor se umpluse de tot.

In locurile ocrótite de furia răsboiului din trei ômeni perise unul de fôme; in ce stare se vor fi aflat cei din ținuturile prădate de dușman, numai Dumnezeu știe. Istoria a acoperit acest jalnic chip cu vëlul uitărei. Nu era răsboi ca toate răsboiele. Fie-care dintre dușman voia să stêrpescă pe celălalt; drept aceea fie-care pustia sêmănăturile din țera, in care năvălea; da foc peste tot, și in chipul acesta prăpădea și ce se îndurase D-deu a mai lăsa.

Număroșe semne pe cer prevestiseră aceste vremuri grele. Un nor se ridică din partea despre mătă-nôpte și altul din partea despre răsărit; amândoi se înălțară tot mai sus pe întinsa câmpie a cerului, aruncând neîncetat rațe roșietice unul in potriva celuilalt, și după ce ajunseră de-asupra, tocmai unde se odihnesc sfântul sôre la prânđul cel mare, se repediră unul asupra altuia, întocmai ca două ôștiri potrivnice. Tôte inimile începură a tremura, căci fiecare credea, că Cel de sus și-a întors privirile de cătră făpturile sale. Țic unii, vă chiar și câni lătrau mai a pustiu și paserile cântău mai trist in acele gróznice clipite.

Proroci mincinoși se ridicaseră la Rin și la Dunăre, și asemenea lui Antichrist, aduceau aminte ômenilor de vremea de apoi. Mulți dintre mai marii pământului domniau atât de fără milă și fără frica lui D-deu, încât ai fi cređut, că nici domnia, nici viața lor și nici lumea nu va avé sfârșit vre-odată; ai fi cređut, că tronul împăratului cerese nu este mai presus de tronurile mai marilor din această lume.

In anul mai sus numit un om liber din țera Fuldei — nu se știe cum il chiema — își dăruî moșiôra sa părintescă unui nobil bogat, voind să se pună sub puternicul lui scut, fără însă a i se face rob, și in chipul acesta voind să asigure copiiilor săi cel puțin folosirea petecului de pământ, ce'i rămăsese din moși, din strămoși. Se întemplă însă, că nobilul murî, și nu mult după aceea întreg nêmul său se stinse in mijlocul primejdiilor din acele negre vremuri. Averea lui împreună cu moșiôra omului nostru

*) Publicată și in 1882 ca foileton in „Gaz. Trans.“

cădu pe mâna altui domn. Stăpânul cel nou voia să robescă cu totul pe sêrmanul plugar, ce'și jertfise împreună cu averea și jumătate din libertatea sa. El voia să facă cu bărbatul, despre care e vorba, aceea ce se făcuse cu miș de inși, cari n'avuseră pe cine chema în ajutor în vijelia de pe atunci. Cuprins de disperare, desmoștenitul om din popor hotărî să sufere mai bine lipsa decât robia. Trăia încă în sufletul lui mândria și curagiul vechilor Germani, și nu arare-orî el căuta cu dispreț la timpurile cele noue, în care vechiul luptător începea a se preface într'un călugăr plecat sêu într'un blând țeran. Moșul sêu fusese de față ca copil la jertfelc, ce se aduceau vechilor dumnezei în codrul cel sfânt. Și ôre cari dei erau mai buni, cei vechi sêu cei noi? Cu dei cei vechi periseră și timpurile cele bune, și ca pedepsă acum veniau anî de năcazurî, și noul Dumnezeu al Creștinilor nu era în stare a'și deslega poporul sêu din lanțurile jalei și ale lipsei. Așa cugeta în gândul sêu bărbatul din țera Fuldei. El voia să se ajute singur pe sine orî cu sprijinul, orî fără sprijinul lui D-deu. Ca și vitejii sêi strămoși el își punea totă nădejdea în puternicile sale brațe.

Drept-aceea într'o bună dimineță omul nostru își încinse sabia și părăsi pământul, care nu mai era al sêu, voind în chipul acesta să scape de noul stăpân. Trei lucruri scumpe 'și luă el cu sine: nevasta, copilul și sabia. Și fiind în puteca iernei, fugarii se îmbrăcară pe de-asupra cu piei lănoase, care aveau să le țină de cald. Dar nici merinde, nici bani, nici scule de preț n'aveau de unde lua cu sine în acele vremuri lipsite.

Planul lor era să dea pe la partea de sus a râului Main, și astfel să ajungă în Turingia sêu în Saesonia. Cutezat plan era acesta, căci ei aveau să trecă prin ținuturi cu totul tot pustiite de dușmani, și cum ăic, era toiu iernei. Dară pribegii noștri erau ômeni oțeliți, cărora nu le prea păsa mult nici de frig, nici de fome. Că d'ora erau acele zile, în care împăratul Ludovic, numit Germanul, deși 'și rupsese la Flammersheim vre'o câte-va còste, totuși încălecă și plecă mai departe, fără să dea vre un semn de durere, cu tôte că cei din prejur auăiră, cum pocniră còstele. Voinicul domnitor merse de se întâlni cu fratele sêu Carol, cu care se sfătui, cum să împartă țera lui Lothar, și numai după ce o împărțiră, se îndreptă spre Aachen, ca să mai răsufle și să'și derégă coșul peptului.

Sdravene timpuri erau acelea; sdraveni ômeni și sdraveni domnitori. Pentru ei cu o împărăție sêu cu o còstă mai mult sêu mai puțin era tot atâta.

Era tocmai s^{er}a de anul nou, a treia s^{er}ă, în care bărbatul, femeia și copilul din Fulda, rătăceau prin locuri străine. Copilul era de doi ani de zile, dar tot mai sugea lapte dela sânul mamei sale, căci așa și creștea fiul și fiicele acestei seminții de uriași. Și nu cu mult mai înainte supsesse voinicul Hermel lapte din țitele mamei sale șapte ani de a rândul. Din timp în timp mama și tata și dedeau băiatul unul altuia, ca să-l potă duce mai lesne, și-l înveleau cu îngrijire în căldurosele pel, cu care erau îmbrăcați.

Peste zi fusese foarte frig. S^{er}a însă se lăsase un ger, de îngheța m^{ed}uva în om. Călătorii noștri se rătăciseră prin codri dela Rhön, și numai în ziua cea dintâi căpătaseră o fărîmă de mâncare dela un țeran, care-le însuși era hămînd. Eri noapte se culcaseră nemăncăți pe alba zăpadă din pădure.

În dimineața următoare bărbatul se ridică în picioare încă tot plin de viață și și urmă drumul cu hărnicie, căci cine voiesce să scape de robie și să ajungă la libertate, nu poate simți ostenelele călătoriei. Tăcută, răbdătoare, plină de încredere în st^{er}na cea bună, mergea alături cu d^{er}sul vrednica soție, duc^{er}duși în brațe copilul, care aștipesc. Pe la am^{er}zi însă ei se rătăciră printre vâile munților; s^{er}a se apropia, și nicăiri nu se zărea vre un horn, al cărui fum să-i chieime la o mult dorită odihnă. Urme de selbătăcimii se vedeau în toate părțile, dar' nici un semn nu le arăta, că pe acolo ar fi trecut și vre-o ființă omenescă. Copilul se deșteptă de mai de multe ori, și încep^u să plângă din ce în ce tot mai tare și tot mai mult. Din când în când gângăvea un fel^u de vorbe dureroase, căci mama nu mai era în stare a-i du nutre-m^{er}ntul de lipsă.

Acum încep^u a i se face omului nostru negru înaintea ochilor; de odată pare că curagiul l'a părăsit cu des^{er}v^{er}șire. Dar' nu!... Încă o clipită, și fruntea lui se ridică iarăși, ochii săi privesc hotărîți spre nemărginita pustietate, er' pași săi se grăbesc cu o neînțel^{er}să vioiciune, ca și când crăcile de departe, albite de ninsore ar fi împodobite cu verde frunziș; ca și când p^{er}ăul de munte, ce se aruncă de pe st^{er}ncă și care acum este îmbrăcat într'un gros cojoc de ghiață, ar fi o r^{er}coritoare fântăniță în luna lui Mai.

„Uriașul dela m^{er}dă-noapte!” — așa numiau vechii Germani gerul, adăug^{er}nd totodată porecla: *furiosul cu peptul rece* — „uriașul de la m^{er}dă-noapte!” eugeta întru sine rătăcitură călător. Îi părea că turbatul uriaș, v^{er} bun cu m^{er}tea, are de gând să pună cap^{er}t atât vieții sale, cât și vieții soției și copilului. Frigul îl r^{er}sibise de tot, și fiorii reci străbăteau prin trupu-i amorțit.

Femeia însă cu fața ei ca de cêră sêmăna cu o martiră creștină, care avea să fie jertfită gróznicului uriaș. Și trupul ei era ostenit, și sufletul ei era chinuit de griji amare, dar' cu tóte acestea căutătura bărbatului său o umplu de spaimă. Când nóptea 'și întinse vclul său peste pământul albit, când cele din urmă rađe ale sórelui lipsit de căldură văpsiră cu roșu lucioasa zăpadă de pe copaci, bărbătésca lui față se acoperi de dungî înfiorătore.

În peptul lui se petrecea de bună sêmă o luptă grozavă. Ochiul lui se încruntară sêlbatic, buzele-i sângerau strivite nebulnesce între dinți, mâna lui apucă puternic mâncrul săbiei, ca și când ar fi voit să lovescă pe dușmanul, cu care se lupta înlăuntrul său. Bura, ce 'i albea barba și pêrul capului, îl făcea și mai înspăimântător, și la lumina amurgitului de séră și a palidei luni, ce se ridica de după munți, el părea un preot păgănesc din vremile de demult, carele voind să împace mânia deilor, se pregătea a aduce jertfă de curățire aici în sfânta sfintelor din sinul cordilor.

Astfel ajunseră călătorii pe o înălțime, unde colone negre de basalt se ridicau din zăpada grămădită. Sêrmanul, d'abia 'și aflară adăpost împotriva vîforului sub o stâncă mai eșită, care era sprijinită de uriașii stêlpi de pêtră întocmai ca un coperiș de casă; de abia 'și aflară un locșor lipsit de nea și o mână de gâteje, din care în curênd făcură să salte vesel flacări roșietice. Aici se hotărîră să petrecă peste nópte, dară fómăa 'i muncea din ce în ce tot mai cumplit, încât nici vorbă nu era de somn. Copilul se văieta tot mai des și tot mai amar.

Bărbatul nu se putea astêmpêra în nici un chip. Mereu căuta la jocul flacărilor, rădîmat de o colônă înegrită, mereu se mișca în drêpta și în stînga cu brațele încrucișate. De la focul, ce pâlpaia misterios, el își îndreptă privirile spre récitele stele ale cerului lipsit de viață, și grăi astfel cătră femeia sa: „Viteji și uriași vremilor celor vechi stau colo sus prefăcuți în stele lucitoare. Altă-dată ei ne priviau cu atâta bunăvoință. Iată! acum ochiul lor este tot așa de rece ca și al bêtrînei ierne cu inima de gheață. Deii se coborau pe pământ gata de ajutor, când părinții noștri credeau în ei și le aduceau jertfă. Preoții voștri au alungat pe dumnezeii cei vechi din pepturile noastre, și deii și-au păstrat cerul pentru sine, êr' ómenilor le-au lăsat numai necazul!”

„Numai un Dumnezeu,” rêsponse soția umilită și tremurând, dar cu sufletul plin de credință, „numai un Dumnezeu s'a coborit pe pământ și ca om a suferit pentru ómenii. De atunci pământul

intr'atâta s'a îndumnezeit, încât nu mai e de lipsă să se mai coboare alt Dumnezeu!"

Bărbatul rămase mut. Apröpe de tot se auđiaă urlând lupii fämânđi. Biata femeia nu se înspäimântă de aceste sëlbatice glasuri, dar când își ridică privirile asupra soțului său, inima i se umplü de fiori, căci ochii lui erau mai gröznicî ca ochii lupului turbat.

Și bărbatul începü din nou: „Când părinții noștri se aflău în ghiarele nenorocirei, ei își aduceau aminte de datoria lor, și se pregătau să facă jertfe de curățire. Cu cât mai mare era vina și lipsa, cu atât mai scump trebuia să fie prețul iertărei. Nu ne-au povestit öre bëtănii cãntărei — pe ascuns, ca să nu auđă călugării — nu ne-au povestit despre craiul dela mędă-nöpte Domaldi cel bun de inimă, pe care l'a dus la altar însuși poporul său, ca să'l jertfescă șteilor ca pe cel dintăiü om din seminția sa? . . . Vrednicul rege și-a dăruit viața, ca moșia părintescă să scape de fömete. Și când cuțitul preotului fü înfipt în peptul său, fömetea fugi departe de țera lui Domaldi.“

Astfel vorbi Germannul, ér' ochii lui scãnteiau ca ochii lupului, și ca cuprins de o patimă uriașă, mai mult de fiară, decăt omenescă, el lovia puternic vësduhul cu sabia. Și iarăși femeia nu mai găsi cuvinte, ca să răspundă.

Da, aceștia erau ömeni tari la suflet, cari simțiau într'önsii totă puterea unui curagiu neînfrönt . . . erau acele ștei, când chiar un domnitor cu cöstele zdrobite se simțea destul de tare, ca să sfărâme o mare împărăție.

De nou și tot mai grozav își urma bărbatul vorbirea: „Ne-vastă, tu n'ai auđit, ce spunea alaltă-eri plugarul, la care am căpëtat de mâncare mai pe urmă. Ascultă dară! Rhaban, vlădica, satură la curtea sa pe fie-care ștei sute de fämânđi, cari alergă la el din töte părțile în aceste ștei grele. Nu de mult s'a întëplat, că s'a dus și o muiere sfërșită de föme, cu un copil mic în brațe. Când însă să pășescă peste pragul măntuitörei case, ea 'și perdü cu totul puterile, căđü jos, și 'și dete sufletul. Copilul rămase la rëcitul pept al mamei adormite, cercând să sugă, ca și mai 'nainte. Ömenii cei mai tari de inimă nu putură să caute la această prive-lisce, fără să verse lacrimi. În cliplul acesta se prăpădi tulpina, ca să scape rãmurica. N'ar fi fost öre mai bine, ca mama să'și fi jertfit copilul, și astfel să'și fi măntuit viața pentru sine, pentru bărbatul său și pentru alți copii?“

Acum soția 'și veni ér' în sine. „Nu!“, diše ea, sculându-se

drept în picioare. „Ferice de mama, care 'și jertfesece astfel viața pentru fiul ei! . . . Sburând spre cer, sufletul ei de bună sémă va fi privit copilul, care căuta să 'și capeze nutremânt dela peptul lipsit de viață, și care acum era mântuit! . . . Tu dicēi, că și-a dat sfērșitul, lipsită fiind de puteri cu totulul tot? . . . O nu! Inima ei a încetat de a mai bate, încată fiind de bucurie, căci după atâtea chinuri copilul era scăpat. Imbătut de fericire, sufletul ei părăsi lanțurile trupesci!“

Bărbatul nu mai țise un singur cuvânt. El trebui să 'și acopere fața și să și-o întorcă dela soția, ce ședea lângă foc cu ochii țintiți asupra copilului, ce adormise

În sfērșit el se reculese. Cu pași mari începù a se preumbla împrejurul focului, ce era apròpe a se stinge, și ochii lui scânteiau și mai grozav ca mai înainte.

„Sântem apròpe“, răcni el, „de clipita, în care anul cel vechiù dă mâna cu cel nou. Când numără anii, popii dicē: în anul Domnului; — dar anulul acestuia urgisit de toți dumnezeii și plin de toate necazurile și nevoile ar trebui să 'i dicem: anul dracului!“

„Și totuși“, grăi cu blândețe femeia, „anul, în care Domnul s'a născut ca om pentru ómeni, a adus atâtea mântuire asupra anilor următori, încât și cel mai rēu an după nascerea Mântuitorului este tot anul Domnului!“

Bărbatul luà copilul dela simul soției sale. „Clipitele de față sânt prețioșe! Cine 'și încinge sabia, cine se suie pe coperișul casei sale și privesce spre răsărit, pòte vedea în cel de pe urmă ciaz al anului lucruri viitoare. Un singur lucru vrēu să afli ești: găsi-ne-va sfērșitul zilei de mâne cu viață, aș ba? . . . Ce, óre acéstă stâncă cu nogrul sēu acoperemēt nu este acum singurul nostru locaș? . . . Lasă-mē să mē urc în vârful ei cu copilul, după obiceiul cel vechiù! Și pe când ești voi căuta colo sus să afli viitorul, tu gândesce-te la seminția de mēdă-nòpte, care și-a jertfit pe cel mai bun dintre fiii sēi, pe regele Domaldi, ca să impace pe cei de sus și să alunge fòmetea din țerà!“

Desnădējduita strigà femeia: „Ascultă mai înainte de toate istoria unei alte jertfe! . . . Auđi, ce s'a întemplat, când Iehova a poruncit lui Avram să ducă la altar pe cel mai scump odor al sēu, pe fiul sēu Isac!“

Dară bărbatul nu ascultă. De odată se repeđi cu băiatul pe stâncă în sus, și se făcù nevēđut în tufiș.

Femeia voia să 'l urmeze; mama voia să 'și scape copilul. Numai când se ridicà de lângă foc, simți, că fòmea i-a stors cu desēvērșire puterea din óse; ea căđù jos leșinată.

Țipetele copilului treziră în curând pe sormana maică. Când fii în stare să asculte éráși, ea auzi dintre crengile din apropiere sgomotul unei lupte. După necea se făcu tăcere adâncă.

Repede se încordă ea încă odată și năvăli spre desišul, de unde auzise glasul copilului. Și iată! înaintea ei sta soful său cu față schimbată, cu sabia lăsată în jos, și la lumina lunii se vedea, cum pică sângele de pe armă. Brațul și fața lui erau stropite cu roșu.

„Fial meu!” strigă mama. „Unde este fiul meu?”

Bărbatul îi dădu copilul, pe care îl ținea cu brațul stâng sub călduroasa blană. Băiatul era nevătemat; el adormise éráși și zimbea în somn.

Slavă Domnului, amândoi sântem întregi și scutiți de orî și ce primejdie!”, dise soful cu glas tremurător. Soția întrebă, ce s'a întâmplat; bărbatul însă o rugă cu șială: „Isprăvesce, ce începuseși. Povesteste despre jertfirea aceluî copil, pe care jertfire o ceruse însuși D-șeu dela tatăl băiatului!”

Plină de mirare și abia fiind în stare să scoată din gătlej cuvintele, ea istorisi jertfirea lui Isac și încheiă cu cuvintele scrip-turei, pe care le auzise de atâtea ori în mănăstirea dela Fulda: „Dară ângerul Domnului îi strigă din cer, grăind: Avrame! Avrame! Și el respunse: Étă-mă! Și ângerul dise: Să nu puî mâna ta pe copil, nici să'i faci lui ceva, căci acum cunosc, că tu te temi de Dumneđu, fiind că n'ai cruțat nici chiar pe fiul tău, pe unicul tău, pentru mine. Și ridicându'și Avram ochii săi, se uită, și iată înaintea lui un berbece cu córnele încurcate într'un desiš. Și Avram merse de luă berbecele și'l aduse jertfă de mulțămită în locul fiului său.”

Când femeia sfârși, bărbatul dise: „Așa-dară astăđi nu s'a repetit jertfirea regelui Domaldi, ci a lui Isac. Și eu voiam să'mi jertfesc copilul, dar nu cu Avram, pentru că 'mi poruncise D-șeu, ci voind să împac pe ștei cei vechi și să mă satur pe mine și pe tine din carnea fiului nostru, și astfel să scăpăm de peire! Cum ajung însă în tufiș turburat și cuprins de nebunie, ved dot lupi, cari sfășiau trupul unei căpriore. Ochii mei se despăingineză. Repede mă îndrept spre locul de pradă, strâng copilul la pept și lovesc în férele sêlbaticе. Étă căpriora, pe care ne-a trimis-o D-șeu; berbecele în loc de fiul gata de jertfă!”

În tocmă unuî proroc strigă soția: „Si totuși chiar jertfirea lui Isac a fost numai o prevestire a unei alte jertfiri mai mari. Când se împlini vremea, își trimise D-șeu pe însuși fiul său ca

jertfă de curățire pentru păcatele tuturor ómenilor. Si dela acéată adevărată jertfă, când vorbim despre un an, dicem: In anul Domnului!⁴

„Da,⁴ grăi pocăitul om, „cele de pe urmă clipite ale anului, ce se sfărșește, m'aú luminat: Și anul acesta a fost anul Domnului!“

Ómenii noștri se ospătară din carnea căprioarei, apoi fură cuprinși de un somn dulce. Când se deșteptară, ziua cea dintăiu a anului noă se și ivise. Ei se suiră pe vârful stâncei, de unde voise bărbatul să vadă viitorul în nóptea de mai dinainte. O priveșce încântătoare li se înfățișă inaintea ochilor. Intinsul șes al riuului Main suridea sub lucirile sórelui roșietic; în toate unghiurile se zărea locuință lângă locuință, și fumul dintr'o sută de coșuri ridicându-se în curatul vėzduh, forma un nor ușurel. La acéstă priveșce soșii se sărutară, își sărutară și copilul, ingenunchiară lângă el și începură a se ruga. Bărbatul nu mai cuteza să priveșcă în ochii femeii sale; acésta însă îi dădú cu iubire mâna, ca să se ridice, și dișe: „Să uităm anul cel vechiú, cu tóte că n'a fost nici de cum anul dracului. Éta, abia au trecut câte va ciasuri din anul acesta, și totuși făgăduințele lui sânt atât de bogate, încât cu bucurie putem începe drumul din nou. Noua călătorie începe, unde s'a încheiat cea vechiă: *In anul Domnului!*“

A. B.

Diverse.

Cursuri din albinărit. *Secțiunea de albinărit a Reuniunii economice din comitatul Brașovului* a ținut adunarea sa generală cu ocaziunea încheierii anului 1887 în 4/16 Decembrie. Cred că voi face un serviciú fraților învățători din comitatul Brașovului, decă voi aminti punctele mai însemnate ale pertractărilor acestei adunări. — In anul trecut a întemeiat acéstă secțiune 6 stupinițe pentru răspândirea culturii albinelor, anume: în Brașov la școlile cent-ale române și la școla primară ev. lut. din Brașovul-vechiú, în Turcheșul Săcelelor, în Codlea, în Prejmer și în St. Petru. Secțiunea a dăruit câte 5 stupi fiecareia din comunele numite, care ridicându-și stupinițe pe spesele proprii, au de a îngriji, ca să se instrueze în cultura albinelor ori-cine, care ar voi să și însușescă astfel de cunoșcințe. In primăvara anului, în care am intrat (1888), fie-care din aceste comune are a inapoia secțiunii câte un roiú din cel dobândiți în vara anului 1887, din car: roi (5 la număr) se va întemeia o nouă stupină cu aceeași menire ca celelalte amintite mai sus. Astfel de stupini se vor întemeia de aci înainte în tot anul, până se

vor prevedé toate comunele de pe teritoriul comitatului Braşovului, şi tot venitul dela 5 stupi rămâne conducătorului stupinei. — Pentru a se iniţia mai bine conducătorii stupinilor în cultura raţională a stupilor, adunarea — la propunerea şi ofertul preşedintelui secţiunii, a d-lui *G. Horvath* — decide a se ţine un ciclu de prelegeri atât teoretice, cât şi practice din 1 Ianuarie până la finea lunii lui Aprilie. Aceste prelegeri se ţin tot a doua Vineri dela 11 a. m. — 1 p. m., în localul Reuniunii industriale germane (*Gewerbe-Verein*), în curtea oficiului telegrafic. La aceste prelegeri poate lua parte oricine iubitor de stupărit. Dela prima Maiă st. n. încolo va începe vice-preşedintele secţiunii, d-l inginer *Luckhardt*, o nouă serie de prelegeri practice în stupina proprie din Blumăna. Aceste prelegeri se vor ţine câte una în fie-care lună, şi anume tot în a doua Vineri după prima (st. n.), începând dela 4 ore p. m. La aceste prelegeri, ca şi la cele pomenite mai sus, poate participa orî şi cine. Secţiunea a procurat o presă pentru confecţionarea de faguri măestrişi. Această presă circulază pe la membrii secţiunii spre folosinţă, şi funcţionează foarte bine. S-au mai procurat mai multe sticle pentru adăpatul albinelor. Sticlele se pot procura din sticlăria d-lui *Latzin* (Strada teatrului), pe lângă suma de 14 cr. Cutiuşele, care sînt a se pune pe gura sticlei de adăpat, se vor pute procura prin Reuniune, după ce acesta va face un model corespunzător scopului. — Din foile specialiste pentru promovarea culturii albinelor, care foî sînt pnumerate de Reuniune, se vor estrage părşile cele mai importante de cătră doi membri ai secţiunii, cari apoi vor refera în şedinşele lunare ordinare. — Fie-care membru ş-a luat însărcinarea de a face câte o colecşione de numele acelor plante, ale căror flori produc nutremnt mai abundant pentru albine. În adunare s'au pomenit unele din aceste plante, precum: *Acacia sempiflorens* (salcămul pururea înfloritor), *Borago officinalis* (boraccele), *Salix caprea* (salcia căprăscă), etc. Căşii va membri ai Reuniunii aă colectat între dănsşii o micesumă de bani cu scop de a procura seminşe de plante nutritoră pentru albine, care seminşe să se samene parte prin grădinile private şi şcolare, parte să se arunce pe cōstele delurilor sterpe şi necultivate, precum şi printre sēmēnături, ca aşa să se înmulşescă numărul astor-fel de plante pretutindenea, pe unde se cultivă şi se sporesc stupii. Acest început de colectare s'a decis a se continua între toşii membrii secţiunii. În fine s'a vorbit şi despre modalităşile cele mai practice pentru desfacerea (vinderea) cu preş a produsşelor albinelor. Decisiunea în privinşa acēsta s'a lăsat pentru altă ocaşione. — Ar fi de dorit, ca fraşii învēştorşii să se intereseze cu tot dinadinsul de lucrările secţiunii, despre care e vorba, să se însinuc ca membri ai Reuniunii economice şi să caute din tote puterile a lăşii albinăritul, acēsta plăcută şi folositoră ramură de ocupaşione, în mijlocul poporului nostru. Ocaşionea, ce se ofere acum pentru a şii pute cāştiga cine-va cunoşcinştele de lipsă pentru ingrijirea raşională a stupilor, nu trebuie lăsată nefolosită. — *G. M.*

O ordinațiune ministerială. Escelenția Sa d-l Ministru de culte și instrucțiune a adresat în zilele trecute o ordinațiune către direcțiunile școlilor medii (gimnasil, școle reale și școle comerciale) din țară, în care se dice, că elevii dela aceste școle nu pot repeta o clasă decât o singură dată. Prin urmare de aici înainte un școlar dela școlile medii, decât va repeta o clasă în decurs de un an, și decât la finea acestui an nu va obține calculii necesari pentru a pute trece dintr'o clasă în alta, nu va mai fi primit de loc în școlile medii — Intențiunea acestei ordinațiuni este vedită. Ea voiesce, ca acei tineri, cari n'au diligența și talentul de lipsă, să nu mai îngreuneze în zadar băncile școlilor medii, ci să și caute alte ocupațiuni.

† **Dimitrie Ionciovici.** Pe la mijlocul lunei trecute (Decembre 1887) societatea română din Brașov a mai pierdut pe unul din cei mai de frunte membri ai săi, pe bătrânul și venerabilul comerciant Dimitrie Ionciovici. Născut în România, mult regretatul răposat s'a stabilit încă în junețea sa în Brașov, unde prin o activitate neobosită și printr'o viață esemplară a isbutit a și câștiga un nume respectabil și o stare bună materială. Ajuns în această frumoasă pozițiune, bătrânul Dimitrie Ionciovici nu întârziă a se arăta membru folositor al societății, în mijlocul căreia se stabilise, luând parte la tot, ce putea contribui la înaintarea acestei societăți, și în deosebi la susținerea și dezvoltarea școlilor române din Brașov. În șir lung de ani densusul funcționă ca efor la școlile centrale române din acest oraș, în care calitate nu pregetă nici odată a și da sucursul său fie cu fapta, fie cu înțeleptele sale sfaturi. Afară de aceea naturelul său vioiu, umorul său nesecat și glumele sale potrivite îl făceau pe răposatul Ionciovici unul din personajele cele mai plăcute ale societății române brașovene. — Și la morțea sa mult regretatul Dimitrie Ionciovici nu se arăta altfel decât în viața sa; în ultimele sale momente el dădu încă o strălucită dovadă despre buna sa inimă și despre nobilele sale intențiuni, lăsând o parte considerabilă din averea sa (o casă în preț de 12.000 fl. și deosebit de aceea suma de 30.000 franci) pentru înființarea unui internat pentru școlarii lipsiți dela școlile centrale române din Brașov, și pentru alte scopuri școlare. Afară de aceea răposatul mai făcu legate destul de însemnate pentru biserică română din cetatea Brașovului, pentru serbările „Junilor“ din Brașov, pentru diferite reuniuni, etc. — Eternă fiă memoria marelui binefăcător Dimitrie Ionciovici!

Suntem aproape de încheierea anului al II-lea al foii noastre, însă un număr considerabil din abonații noștri nu și-au solvit abonamentul nici până acum; îl rugăm deci cu tot dinadinsul a-l achita cât mai curând spre a pute întemina speșele, ce le necesităză edarea acestei foi.

Din semestrul al doilea al acestei foi mai avem esemplare, deci mai putem primi abonamente nouă cu prețul din fruntea foii. Anul al doilea al foii s'ă încheie cu 15 Martie a c

Administrațiunea.

Proprietară: „Reuniunea învățătorilor rom gr. or. din Districtul al X-lea. Brașov.“
Tipografia Alexi, Brașov.